

ز اول عشق من گمان بدم
 آنکه شیر سے زلف تو خورد
 بحق آن سراسر دولت شبا
 لیک چه کند که در نیا بدم
 از فراغت بگفته چه کنم
 ای چه لطف بخشش فرما
 هم ازل هم ابد بجان عشق
 چون در آن روزهای کج
 چرخ سیار با اشار کند
 سوی تبریزه پرودل من
 چون تھی شد ز تیغ صحت تو
 بداتم خدائی خدائی خدا
 گفتی طلب کن طلب کن طلب
 جو دیدم بیداری مکن آشتی
 روان کن آن کن مرا سوی شهر
 ترسم ترسم ز تیر و کمان
 شدستم شدستم و چشم سپید
 غموشم غموشم غموشم غموش
 تو جان و جانی کبریا مرا
 نه بر پشت گاو دست جلد زمین
 در انبار فضل تو بس دانها
 ترا عالمی غیر پرده بنزار
 ز عقلت و علم این بیابان
 در ای زمین است و صحرا می
 هو ایست همچون درای هوا

که قصور کنم تمام ترا
 مرگ بیند یقین تمام ترا
 بنمایم از دور بام ترا
 جبرئیل امین کلام ترا
 من شوق دل و قیام ترا
 هم تو حاصل بکن مراد ترا
 بزم روزه مردوام ترا
 دیده کے میت آن کرام ترا
 نگذار و نه ستونز و دم ترا
 سر و زده منند خیام ترا
 ایچوئے بشکند نیام ترا

سلسله ام کن پیایه شتر بند
 بحق آن زبان کاشف غیب
 اگر سر از سجده تو سو کند
 سے من خام و نار سیده بنام
 لیکن این جان رام خاک تو
 اسے مرا می و جام و قینیه
 که کریسمان و بهر بنده شد
 صد الف غم شد از سو میا
 گوشش جان گزیرا تو گرو
 پنجسینم بدار زیر و زبر
 شمس تبریز این دل آشفته

من طبع کے کلمہ سب تمام ترا
 کہ بگو ششم رسان پیام ترا
 چه زبان ست لطف عام ترا
 منتظر گشته مر قوام ترا
 بچه خاک کن کنیم رام ترا
 سجده با کرده فرودم ترا
 کتدرین کترین لیام ترا
 چون شنیدست حجت لام ترا
 در نیا بدسر کلام ترا
 من که باشم شب تمام ترا
 بر جگر بسته است نام ترا
 ندانم کجائی کجائی کجائی

بیشتر
 کلمات شمس تری

بمستقار مثنوی مخدوم اعرض
 بعمری بمر سے بستم ترا
 بصلی بصلی بیما جبر
 گرفت گرفته دل از روتا
 برسم برسم ترسم ترسم بلا
 بر اہت بر اہت کجائی کجائی

تو بودی تو بودی نزدیک من
 ہر آن دم کہ زلفت بی با تو
 بزودی بروں کن دروازا
 بدردم بدردم بدردم بدرد
 در با در با سے چشم بین

مستقار مثنوی مخدوم اعرض
 چه جان و جهان از کجائی کجائی
 کہ در مرغزار تو دار و چرا
 کہ آن نشکند زیر ہفت آسیا
 تو در چشم نقاش پنهان چشم

تو بودی تو بودی نزدیک من
 کہ جان خود چه باشد بر عاشقا
 دوران کاروانے کہ کل زمین
 تو در چشم نقاش پنهان چشم

مستقار مثنوی مخدوم اعرض
 در گذشته پران ز دل جان
 بہفت آسان است ایوان ما
 کہ تو در تازانہ است بتان ما

مستقار مثنوی مخدوم اعرض
 بدین فرشتہ مارا نال جان
 گذر از آسمان دور عرش خدا
 رہ ما بروں است از فرودم

قدیم است عشقش ز حادث بلبلان
 ازین جسم فرگاه آگاه شو
 نذار حدی یا عدی کفین
 مه و مهر گردان چو چرخد لیک
 گمانی نذار رویایان ما
 جهان در جهان قشعر صورت گرفت
 از پر سر اند پر سر اسرار ما
 چه بودی که یک چشم پیدایشی
 نه هفت آسمان کاز عرشت زیر
 چگونگی زخم دم که هر دم دم
 چه کبکان و بازان بهم می زند
 چه گویم چه دانم که این جانستان
 صلاح الحق دین نماید ترا
 اسے نور دیده اندر سپینها
 از باعداران وانا وناوان
 ای شاه تائب ایخا و فائب
 شب رفتی یار در عین بیابان
 ای سروستان پذیر وستان
 جان خواهی ای شه بهیم و ایم
 زین روشنائی گزین جهانی
 زلف سوی دیو گر گوشت بیدار
 راع بیها و الروح فیها
 این راز بارست این ناز بارست
 لب بوسه بر شد جفت شکر شد
 هر چند یارم گیسو کنارم

گذر کن تو از سر نهان ما
 که ترکان عشق اندوهان ما
 گدایین که کس یافت پایان ما
 هزاران چو چرخ گردان ما

زبان و زولای تو خیز و بین
 چه ترک و چه خرم چه جانان
 و یک اندو بد چه خوبان
 و گر گفت با خود چه شایین

تقاربات شمس مخدوم لروض و لخراب

که هست ازین نقشها آن ما
 کز و بشنوی سر نهان ما
 بیدری درختان بتان ما
 از ان سوی عرشت جلال ما
 پریشان ترست این پریشان ما
 میسان هوای گشتان ما
 فزون است از حد امکان ما

چو در ره به بینی بزیده سرے
 چه بودی که یک مرغ پرانیشی
 چه بودی که مویجی پدید آوری
 به جای هوا و بهشت و فلک
 چه بودی که یک گوش پیدایشی
 میان هوایی که هضم هوایست
 ازین دستستان بگذر ازنا پیر

بجز تقاربات شمس آنلم تقطیبه فعلن فعولن فعلن فعولن

چندین کینیا کمن چنپینها
 ازت شادان کمن چنپینها
 ز سه عجب کمن چنپینها
 یارب نگمدار کمن چنپینها
 پیغامستان کمن چنپینها
 هر روز و ده کمن چنپینها
 چند آرمائی کمن چنپینها
 ای خواجه بشدار کمن چنپینها

ای اصل شادی بز سه نهاد
 چندین عیاری کردن چه خاری
 اندر زمستان پیانه بتان
 تا چند ازین ناز با عشق می سانی
 وانا و بیبا کو چو تو جوانان
 کورل که گویم کو پاکه پویم
 ای سرو لولاک و بی عالم پاک
 ای شمس تبریزی شاه خوزینه

تقاربات شمس آنلم

آواز یازت تم فاستقینا
 خورشید تر شد تم فاستقینا
 سن بقرارم تم فاستقینا

اورکت ناری قبلت جایی
 اندر دانه و السد ساقه
 ساقه مواسی لسنو کاسی

که چون عقل گل هست جیران ما
 که جلوه است هر دم ز جیران ما
 حق از در گشتت جویان ما
 که افلاک عرش اندر بیان ما
 قرار سے نذار دل و جان ما
 که غلطان رو و سوی میدان ما
 بر و طوق ستر سلیمان ما
 گدایان سحر عستان ما
 بگلزار وصلت سیران ما
 شنیدی ز بانهای مرغان ما
 که در اوج آفت کیوان ما
 که بر هم شکستت و ستان ما
 جمال شهنشاه سلطان ما
 جاسم بدادی کمن چنپینها
 بکشا چه داری کمن چنپینها
 روی گلستان کمن چنپینها
 خود را به پرواز کمن چنپینها
 جانست بانا کمن چنپینها
 چونت بچویم کمن چنپینها
 بنشست بر خاک کمن چنپینها
 بابتده مستیز کمن چنپینها
 کم اشتیبا تم فاستقینا
 ناز و اد ناری تم فاستقینا
 نعم التلاقی تم فاستقینا
 یحلف براسی تم فاستقینا

کلیات

کلیات

در گوش من یاد خوش شونده داد
می گفت من خوشی گفت می ش
چایا کالیسنا یا ماکیسنا
نی العقب باق مثل الطوارق
نادی المنادی فی کل وادی
بذا غلادی فی العشق نادیا
عشقی حصانے بحر المعانی
خیک دل ما مشک تن ما
از چشمه جان پر کر بشکم
گر رقص کند آن شیر عسلم
از جو سے تو جان قانع نشود
نزد کف تو برد دست مرا
در خاک فنا سے دل لبران
در شادی ما بهی نرسد
در ره بریت ای مرد طلب
خاموش و مجو تو شهرت خود
تعالوا بنا نصفوا بجلی التلالا
رعیقاً رقیقاً صانیا مثلالا
شرباً اذا ما تنشر الريح طيبيا
انما شدکم بالمتة تعفون انتم
فرتیک یا ذالوحی آیاتہ سرینہ
والشره امواتا و حیثیم سبا
ولکن بریق القرب انہی حقولکم
نظوبی لمن اعلى من الشجر ولوه
تجلی منیل الغیب وانک عقل

زان سر آزد و تم ناستقینا
تقارب مثنی اثلم
یا ماکیسنا لا تظلمونا
بین المشارق لا تظلمونا
لا بالسنادی لا تظلمونا
فی الحب مادی لا تظلمونا
بذا کفانی لا تظلمونا
بحر متدارک مثنی مخبون مقطوع تقطیعہ فعلن فعلن فعلن
کاشه کشنه بیا اسی تشنه بیا
رقصش نبود جز رقص هوا
بحر متدارک مثنی مخبون مقطوع
شیر غم تو خورد دست مرا
کز رانک تو کرد دست مرا
کین خنده گیسے بردت مرا
بر سه بهر ره مردت مرا
بحر طویل مثنی سالم تقطیعہ فعلن فعلن فعلن
ومن تخلم تجلی القوادین الخلالا
دین الیه اوحش من جانب الفلا
بمقتل لقیاکم لیرخص باغلا
بقدرت بالاشواق وحب الولا
طویل مثنی سالم
ندیک ما دور یک بالامر ما دورک
نسمان من اری سمان من اری
ونی لادو حنا یوسف قال یا بشر
کما انک ذاک الطور شمسک انمرا
فما دورا سکاری فی جفا تکلم
سلام علی قوم تنادی قلوبه
یطلع فی شعاع وخت یوسف
فطن غریق العشق روحا بحسما

منهم تواری تم ناستقینا
ما در کشاکش تم ناستقینا
سبب الدلائل لا تظلمونا
ما الفرقة لا تظلمونا
یا ذی الفتوحی لا تظلمونا
عند الکلامی لا تظلمونا
نوسه محال لا تظلمونا
خوش ناز کتان بر پشت سقا
لیکن نبود از مشک جدا
ای چشمه جان ای شیم نا
آتش کده دست مرا
کز گلشن جان در دست مرا
یک رخ ز برهن زد دست مرا
بخت ست ترا فرست مرا
کز راحت تو برد دست مرا
تدور بنا الکاسات تلوحی الولا
فتعلو بها یوما ویوما علی الملا
فیکرمین بیوی و یغنی من قلا
انما من الاقات اولوت و ایللا
تفسر او شرا و یکنی به جسد
و اطعموا اثماد لا شربوا خمر
انما من الاسرار شکر او مشکرا
مخالف اسرار سبیل سبیل
ونور اعطیالم بره و میره

یا نجل البدر اشرفنا بلالاء
 لا تجلن داود فرامنا مدوا
 محالی القلب قد متلاتنا
 یا من با قصر الکمال شیدا
 یا ساکنین سجد عشق فی قلوب
 دو ملک شمس الدین مولی و سیدا
 بله اے کیا نفسے بیا
 نہ سکر کے سز لفت او
 جمل این ہر سہرہ آن تہج

بحر بی بی شمس عالم تقطیعہ مستظلم فی اعلن متفقاً علیہ
 حق تنایم فی اخذ واعطار
 بحر کمال سہس تقطیعہ متفقاً علیہ متفقاً علیہ
 لا زال حسد ابالسود مویدا
 یظنون ان العشق تیر کرم سدا
 بحر کمال مربع تقطیعہ متفقاً علیہ متفقاً علیہ
 در عیش راس برکشا
 در حد دلی زچنین لتا
 کہ شنیدہ ام کرم شما
 شمس این نفس دم دل مزین
 کہ فدایے تو دل و جان ما

یا ساقی الروح اسکرنا بصہبار
 بالکر تہل عن وصف واسما
 را حاطیہ عن شمع و شمع
 فن اوار العاشقین مبدوا
 ولم یبق للعاشق حبلاً ولا یدا
 تیر زمنہ کانفراوس قد عدا
 بنود مرا سر ما جبرا
 نہ رود کے زچنین سرا
 بسر و لم بسوے شما

بحر زج شمس اوزب تقطیعہ
 ہی خواب بجان تو جنت بری
 اشب بجال او پرورد شود دید
 کہ خلق بہ نفعدای دل تو بجا آید
 شدہ گواہ من اتارہ سپاہن
 از عشق شد جز شمس اتق جان
 بی بار دل دار ای باغ شیب
 ای طوق مہای تو اندر گر بجا
 اسی سرگاتا زادی اشپستان
 ای شاد شکر لب ای دست شیب
 گاہی بر پشانی گاہی پیشانی
 بیرون ازین ہر دو بیگاہ ہر دو
 یک در تو گز خاومی یک در جو زادی
 همان نام ای جان نہار شیب
 ای سرور صدستان از من متا

رویت بای موحده
 وز بہر خدا زینجا اندر گذری آہ
 ای چشم ز جویابی تا غم خوری آہ
 کہ روش نمی خستی اشب ببری آہ
 فزادک اتارہ اتی سپری آہ
 بحر ممتن اوزب
 ز ہمار مخور با ما ز ہمار شیب
 یا ما جب شب تنگ گذار شیب
 بحر ممتن اوزب
 وی ساقی خوش شربا دو شیب
 زین عیش ہی مالی ای دست شیب
 تم قدر سکا لور ذای دست شیب
 بحر ممتن اوزب
 ای جان دل جان نہار شیب
 ای جان جان نہار شیب

مفعول مفاعیلن مفعول مفعیلن
 ای حاکمین مجلس تا در بیری آہ
 تا از دل بیدار جان بدتختہ بری آہ
 کا مچی نہشتا قان صلوات علی می آہ
 بر جان ز گھر زنی بہر ہی ببری آہ
 ای دل ز منا جانش زیر ذہ ببری آہ
 این بار بہین جو نیم ای باغ شیب
 مارا تو بدست غم سپار شیب
 اسی ماہ پرستان را مانا شیب
 تا بشنود حوالہ ای دست شیب
 در صورت بہر تو ہی ای دست شیب
 شمس اتی تیر ز برای دست شیب
 از ما چہ خبر ذاری ای دست شیب
 اشی ہر جوان نہار شیب
 ای صد صد خندان نہار شیب

۱۰۶

ای شب هجران چون بر آید
خوشید بشد حیران زلف تو شد
خاموش که خاموشان عیش به کوش
الا ای روی تو صد ماه و شب
غلط گفتم که اندر سجد ما
سبب دوست اسباب جهان
چه رونق دارد از تو مجلس جان
فتوح اندر فتوح اندر فتوحی
بر ستانت آید غم به دعوی
اسه در غم تو بسوزد بار
از گریه آسمان در آمد
از بکایت اشک بر خاک
دین گریه ما و خنده تو
من بودم و چرخ دوش گریه
وز گریه عا شقان چه خیزد
باشمس الدین بیام می شب
ای آنکه تویی مراد و مطلوب
داری دم زنده هر چه می
گیر از سر طفت دست مارا
در منسلی آفرین که در
تجدید سجود و بی عالم
چنان سرست و چرخ من شب
گهی شمع و گهی پدانه ام
همان آتش که در طالع اتا
ز من چشم ادب شب عاریه

تا روح شود خندان نهاد
وز عشق تو دل لندان نهاد
بحر مخرج مسدود تقطیع
مگر شب گشت و بگیم گشت
برون در بود خورشید بواب
چه باشد پیش او سفاق اسباب
زهی چشم و چراغ جان اجاب
تویی مفتاح و حق قیاح ابواب
نخل گردد بر ماندش بمغراب

از طلبت ای صحنه نماید
انگشت نیا ایمان زد و در ناخوان
مرا در سایه ات ای کعبه جان
ازین هفت آسیا مانن نجومیم
ز مستی در هزاران چه قنایم
بمخند و باغ دل زان بر مقبل
زلفت انداز عشق آتشین است
غمش کن غم کن ای دل چو دیدی

بنام و جان بستان نهاد
عشاق ترا قربان نهاد
از دل تو بشو جشان نهاد
بهر سجد ز خورشید ست محراب
بشو شیم آب مازین سبر و لایب
برون ما میکشد عشقش بقلاب
بموشد خون مازان شاخ عتاب
زمین و آسمان لندان چو سیاه
که آن خوبی نمیکند در اقباب
بگریه آسمان هر شب
از جبهه خاک باشد اقلب
از برین و تو شد مرکب
اندر طلب جهان مطلب
کلمها و بنفشه مزیب
تا بفشارد رنگا رنگ عنب
در شان تو هست سخن اقرب
در گریه و ناله ام چه بیویب
صدیق شود صبور ابویب
که باشد آن نصیب محویب
چون قلب نه است قلب مقویب
تا از جو مجسودان شی می خوب
یقین می دان زنیانم من شب
گه با نور ایمانم من شب
تو پنداری که ز قصانم من شب
که در قصه سلیمانم من شب

مخرج مسدود مقصود

صد باغ بخت ز نوب
شد خاک ز اشک او مطیب
از مهر نیت چه شد مرتب
اورا و مرا یک است نایب
صد مهر درون آن شکر لب
گر چرخ بگیرد از بخت
این گریه ابر و خنده خاک
خاموش شود و نظاره میکن
از گریه آسمان چه روید
آن چشم بگیرد از نشانی

مخرج مسدود مقصود

همستی بر جمله خلق محبوب
زان روشده عزیز و فریب
در عشق چون غمزه قدیم و خوب
آکس برسد که گشت مجذوب
ای یوسف حسن از فراقت
در آتش و در بلای هجرت
عشق تو نصیب کاغان است
یارب برهان مرا ز دونان

مخرج مسدود مقصود

که خورد اهرم نمیدانم من شب
گهی جانگاه جانانم من شب
همان قتاده در جانم من شب
که بس مجنون و چیر غم من شب
ولا زنیان که می یابی خرابم
گه با ظلمت کفر من امرد
ز ذوق قول مطرب در ساهم
مسلمانان من آن تریا و گبرم

از سخن دیگر این سخن جانان در صبح روان - یک ناله شومندان نهادن شمشیر - خواب جانان در بیان می ز صبا جو بیان - چون لاله آفرین از آفرینش -

نور شمس بر اوج ولایت
 بگذردم سانغری چون ناز شب
 نگار ماه رو از چه نشانی
 بخا هم ریخت مشب هر چه خاک
 چون سرود نیا شوم در دو عالم
 شراب ما چو از انگور بچو
 چو خواب نخلت آمد بوشاری
 عرش در این بر عرش بیاید
 بریده شد ازین جوی جان
 از آن آسب که چشم خضر و الیاک
 چو باشد آب ماننا خور بر و بند
 سراسر جمله عالم نمیه تقریبست
 تو هم بیرون از چرخ زمین زود
 بدان بگری که خضر اندر پای
 وزان با غمت این گلهای خیار
 روان جانت آنگه شاد گردو
 غمش کن چون روان گردو بنی
 منب اسی یار صانع آرزو
 اگر تو مشتری گروی چو گرد
 ترا حق داد و صیقل تا ز دانی
 ز سه کرد فسر اقبال بیاید
 اگر بازار خالص شد تو بنگر
 اسد بر نور در تاز و جمله
 غمش کردم زبان بستم و لکین
 من طبعم طبعم وقت طبعم طبع

بنخ مسدس مقصور
 شدیم مست رخ گلزار آفتاب
 بیای بے پروی در ناز شب
 ز گرد سینه ام افکار آفتاب
 بمن ده جامه نماز شب
 ازین مستی شدم دیدار آفتاب
 درین مستی شدم بیدار آفتاب
 اگر چه شد نهان در نماز آفتاب
 ای جویم چو در باغ صیقل
 نعل بروی تو رفت جان بیبا
 چو مستم ای صنم بیار عشقت
 چو دیدم عالم بیرون هستی
 شود این جان قطره چو دریا
 چو با بیرون ز عقل و جسم و جانم
 ز جام شاه شمس الدین تریز

بنخ مسدس مقصور
 ندیدست و نه بنید آفتاب
 ولی هرگز نرسد ای جان نا آفتاب
 ز حص نیم نغمه شد نهان آفتاب
 که تا بنی روان در لامکان آفتاب
 بود جاوید ما هی جاویدان آفتاب
 ازین دو لایب یابد گلستان آفتاب
 که ز انجبا سوی تو آید روان آفتاب
 ز سه سر شمشیر کز فرط جوشش
 برای لقمه نان چون گدایان
 زمین و آسمان و نو و سیوانند
 در هر ای جان تو ازین حوض
 از آن دید هر آید نور دید
 از آن نخلت فرما بایه مریم
 مزن چو بک دگر چون پاسبان

بنخ مسدس مقصور
 که تو روحی و ما بیمار آفتاب
 بگرد گنبد در آفتاب
 ز جبران ازرق زنگار آفتاب
 که حق بیدار ما بیدار آفتاب
 بر راه کماکشان بازار آفتاب
 عطار بر بند و شاد آفتاب
 بجز خرمشیر من طوی منجون تقییه
 منتعلن منفا علن منفق منفا علن
 من بوم لب من لب لب لب لب لب
 انت لا دعستی انت معاذ قری

بسان من سر روزانم من شب
 یکے دست گل بخار آفتاب
 بسان لشکر تا آفتاب
 بے جویم ز تو بیمار آفتاب
 ز حال من شوم بیز آفتاب
 چو آمد پیش من دلدار آفتاب
 رباب ما بکن بر تار آفتاب
 مشوا سے دل دے ہتیار آفتاب
 ہمارا آ باز گرد و وارسان آفتاب
 بچو شد ہروی ازین جان آفتاب
 مریز از رو سے فقرای بہان آفتاب
 بیرون است از زمین و آسمان آفتاب
 گر آشا از جبر بکیان آفتاب
 از آن بام ست اندر ناودان آفتاب
 نہ ز اسبابست ذریں ابواب آفتاب
 کہست این پاسبان ما پاسبان آفتاب
 بچسب جان تو صد بچر جان آفتاب
 کہ تا پیدا شود اسرار آفتاب
 چو جان جفسر طیار آفتاب
 و من با خالق بیدار آفتاب
 ز چشم خود شوم بیز آفتاب
 کہ در تابید در دیدار آفتاب
 بیز و مشتری و نیار آفتاب
 منم گویای بے گفتار آفتاب
 در بزم بزم بزم بزم بزم بزم

چند بری می از خود چند زنی رو خرد
 دوش مرا خیال تو گفت که بگو در دل
 نوبت عشق بزدم کوچ سرخامیت
 مال الی مجالسی حال آنست تالیسی
 آدم از در سر او دوجان من ندا
 آه ازین شکر مددی نماید از نقاب
 جنگ جال از درون رنگ ابرو
 چون بسنگان افکنی سگ بکند از گز
 تو سوال حاجتی دلبر جواب هر سوال
 او زناش سر کشیده همچو آتش از در
 بر گما چون نام بر روی نشسته خط سیر
 برین شمش که لوح شمس الدین منی حاضر
 ای که جانها پر زوت چون جان آن آفتاب
 مغز را می همچو چنبت چار بود درون
 گرد زین می که داری بگفت که گزنی
 همی گنج مانده پنهان بر این دیوان
 صد جهان آباد منی در خرابانی که بست
 عشق عاشق در درونش کی دور آید
 ز آنکه آن باقی باقی کرد در باقی جفا
 شمس تیزی بطنی نیست غیر از هست
 یا وصال یار باید یا بر بیان اشراب
 آن شجاعت که شنیدی زین جلاست
 همچون آب حیوان خضر یان آسمان
 آب اندر طشت با چون شکر کین چنان
 بلکه صد و بدر عالم نشین منی شب

بجز دم ای چراغ دل من لیس
 نیست سستی می مراد طلب طلب
 گفت خلق خلق من تمیم و تب
 در رمضان ساکن من بجز حبیب
 ی زره کل سوزدانی چلبم چلبیب

فیض تو شمس که از لبت تالیس
 تا تو از جام جسم یا کین بجز
 ما مثل مناصلا استقلالی سمجلا
 دوش بگفتم امی صبا صیت خبر لعل
 از تبریز اگر رسد فیض حال شمس دین

بخوبی ز جوی با باره در هم در پست
 خاتم دست عشق با من بجز
 در تک جام جام هم من شرم شرب
 تا تو پیاده میدی گفت بجز
 جانبدم توروم از علم طلب
 از رویک کاهتانه از درون حاجت

بهر مل شمس مقصود تقطیع فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

دام زردان ضمیر ز فرشتان
 سگ نه شیری پر باشد زین چناب
 چون جاباید فنا گرد سوال اندر
 تو ز خجالت سرنگند ز خطا پیش
 شرح آن خطا بجز ازین هم الکتاب

عاشق چاود باشد ز خیر از آن کل
 در هر آن مرده که بینی رنگی کوی که جان
 از خطا بش هست کشتی چون سراب سستی
 که خزان عیارتی بر طبع رانی برگ کرد
 مایا سوزد چون عیانی تو بکن بدست

تا غمانی ز آب و گل مانند خرا اندر خلاب
 جان کجا رنگ از کجا جان بجز جان سب
 در سر این نیست کشتی همچو آب اندر
 عدل سلطان بهار آمد برای فتح باب
 تا شود اندر و در وقت تقمع بی حاجی جواب
 میناید در تجسلی بر شمال آفتاب
 بجز زین گلستان سبز زار و جوی آب
 در نه آن خوردید پدید است کم بی آفتاب
 ایک میان است زیر این من همچون حجاب
 از در و دیوارش آید فیض خلاب
 نیست آن است با همچون در حجاب
 در صفایان با شرب تا صومیرین
 تا غذای تشیر جان شود آب عذاب
 هم بدینیک از تو آید هم سوال هم جواب
 در عافیت همچو آب در سخاوت چون کباب
 نور حضرت در تواند زه چو نور در آب
 هر دو نمازند لیکن نی ز کین بل از آفتاب
 خود تو بگر من غموشم دیو علم چو کباب
 که براق بود ز ناوا در وقت کباب

رمل شمس مقصود

از خود که گزنی مارا و نگه بر آفتاب
 شه شیره ز خراب حور بان بی نقاب
 همچو دریا اندر آبی خوش نشان خط
 گز آن گنج با یکس این تن خراب
 هوش بستی ز خطا و سستی بستی سواب
 شوق فراست نش فرستد از آفتاب
 مید پانجام زین باکت سیمین شراب

در میان باغ صیلت غافلانه خشم
 تا خجالت لبست کلی دیده با خلق را
 هست چنان ماه همچون کین فلک حیران
 تا بیانی در خرابی ناگه آباد سینه
 هستی آن نیست زنده از میان و الجلاب
 سطر بگذر زمانه از عراق از حجاز
 در چنین سستی حیرت خاک تن بر باد

هم بدینیک از تو آید هم سوال هم جواب
 در عافیت همچو آب در سخاوت چون کباب
 نور حضرت در تواند زه چو نور در آب
 هر دو نمازند لیکن نی ز کین بل از آفتاب
 خود تو بگر من غموشم دیو علم چو کباب
 که براق بود ز ناوا در وقت کباب

رمل شمس مقصود

چونکه در بادست نه بکند در جوی
 تو چو دیوار شفقت آفتاب پیش آب
 زندگی هر عمارت گنهای هر خراب
 نور پر دیوار هم آید ز کین در خطراب
 بجز مل شمس مقصود تقطیع فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

آن چو نیان جان ساقیان جاودان
 چون شفقت در تو کجاست ای متمد
 آب یا زرد آمد این لطیف در آن طرف
 عرق شفقت بر در چو تالیست میک
 بجز مل شمس مقصود تقطیع فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

هم بدینیک از تو آید هم سوال هم جواب
 در عافیت همچو آب در سخاوت چون کباب
 نور حضرت در تواند زه چو نور در آب
 هر دو نمازند لیکن نی ز کین بل از آفتاب
 خود تو بگر من غموشم دیو علم چو کباب
 که براق بود ز ناوا در وقت کباب

بجز جان سب
 در سر این نیست کشتی همچو آب اندر
 عدل سلطان بهار آمد برای فتح باب
 تا شود اندر و در وقت تقمع بی حاجی جواب
 میناید در تجسلی بر شمال آفتاب
 بجز زین گلستان سبز زار و جوی آب
 در نه آن خوردید پدید است کم بی آفتاب
 ایک میان است زیر این من همچون حجاب
 از در و دیوارش آید فیض خلاب
 نیست آن است با همچون در حجاب
 در صفایان با شرب تا صومیرین
 تا غذای تشیر جان شود آب عذاب
 هم بدینیک از تو آید هم سوال هم جواب
 در عافیت همچو آب در سخاوت چون کباب
 نور حضرت در تواند زه چو نور در آب
 هر دو نمازند لیکن نی ز کین بل از آفتاب
 خود تو بگر من غموشم دیو علم چو کباب
 که براق بود ز ناوا در وقت کباب

چو طریق بسته بود طریق بسته بود
 سپهر بود چو پای از برای اورشاهی
 ز سلام خوش سلطان کیشم ز کبر و امان
 ز غنای حق بر تنه ز نیاز خود بر تنه
 صلوات بر تو آورم که فرود با تو برت
 بسخن کوشش کین فرزند است نئی از گفتن
 که همه لطف که در روی تو دریم همه
 گرچه از شمع قومی سوخت چه پدید آید
 شب به پیش رخ چون تو چای از بیستی
 سینیه چون چای ز نور پر از مشغله بود
 همین غمش باش که از نور محبت در
 سرتاب رخ او در تک و تابت شب
 شمع برین بر ازین مجلس نشان ساقی
 دلم از من غم شب نگرش باز آورد
 تا نهد بر طبق عرض دل سپخته پیش
 ذره کن کرد در دست پرتیانی کس
 آن بری رخ می نماید بی حجاب
 یارب از ما سئو ما دور دار
 که نبوشی جسرده از جام جان
 هر زمان آن دلبر در دلدار ما
 مطربان تن تدننا در تمن
 جسد عالم سرابی باز در آن
 گفتش ای جان ما غائب شو
 ای رخت آئینه ایوم احساب
 ما هر گشته مهر رخت

تو بر آبرو سمانها کجا طریق بسته بود
 چو گوید او چه خوابی تو بگو ای کس
 که شدت از سلامت مثل جان ما
 بشاغل انامق شده فانی طرب
 که تقریب کل بگذرد و هر جزو با تقریب
 که هر ز پامی او در نزارون ویدار
 بجز مثل شمع من چون مخدوف
 که تو شمع رخ خوب تو پریم همه شب
 من چو در چادر شب می پریم همه شب
 که تو ای کمان سل شهب کیشیم همه شب
 در می خوشیدان و بقابت شب
 کنخ و لعلش شمع شراب شب
 نظر مرمتش سرچ سوابت شب
 جان من طلب سازد کبابت شب
 بیدم با عاشقان دل کباب
 تا کشاید بر رخ ما فتح باب
 یا دیگر من منطلق فصل الخطاب
 می نماید روی با ما بحجاب
 چند گونی نوش کن جام شراب
 تو سیر آسب بگیر از این سراب
 دیگر انار روی زریا بر کتاب
 ایتا یا مسر خود از ما کتاب
 هر یکس را نیست از رحلت سوال

نفسی ملک یا بدو هزار در کشاید
 چو صیرت ز شنیدیم چو قلم سیر دیدیم
 ز کف چنین شریالی زوم چنین چکان
 کیش آب را زین گل که تو جان آفتاب
 در جهان ز نفع صوت چو قیامت ششم
 بساخ شمس و بن بطراوت جوش
 بجز مثل شمع من چون مخدوف
 آنکه جانها چه که تو همه در حکم و بند
 جان زوق تو چو گو لب خود می بسید
 دام شب آید و جانها خالی نشو بود
 در می خوشیدان و بقابت شب
 کنخ و لعلش شمع شراب شب
 نظر مرمتش سرچ سوابت شب
 جان من طلب سازد کبابت شب
 اسی حریف مست اگر ندی در آ
 ما کی ما ظلمت این تو ز شد
 این شراب صاف بی نفع خار
 مطرب با هر دما با خود ایم
 این شراب از ساغر گیتی نا
 آیدیم از حق بحق و اهل شدیم
 شمس تریزی که خورشید حق است
 در می خوشیدان و بقابت شب
 کنخ و لعلش شمع شراب شب
 نظر مرمتش سرچ سوابت شب
 جان من طلب سازد کبابت شب
 ایتا یا مسر خود از ما کتاب
 هر یکس را نیست از رحلت سوال

چو این خصلت را قرارید کاشاید لب
 چو قلبت رسیدیم چه کیشم صدای لب
 عیب است اگر یابد جهان دل مودب
 که نماند روح صافی جوشد او بکل مرکب
 سو جان ز رست سو جسم ما مرتب
 که زویی نکست او شودت مشام طیب
 و آن حدیث چو شکر که ز تو شنیدیم شب
 اندران دام مرا و را طلبیدیم همه شب
 من چو طفلان از گشت فریدیم همه شب
 چون دل رخ در آن ام طلبیدیم همه شب
 بیبای دل جانش بخوریم همه شب
 چشم نوروز را چشم تو اوست همه شب
 روشم گشت کز آن عالی جنابت همه شب
 دفع گری و در چاره چو آبت همه شب
 بر سر تل سر شکر چه جاب است همه شب
 کس بخوردت نماند ز یادت همه شب
 در خرابات ای اندر الکاب
 ما کی ما شد حجاب آفتاب
 از سقیم و بهم می آن صواب
 فی دمی بنواز و کام از مایاب
 گر تو جاش گم کی آن باشد صواب
 این بود ما را جسم الم انقلاب
 می نماید طلعت خوبی آفتاب
 آفتاب از روی خوبت در حجاب
 تا نگویید لعل جان بخش جواب

در خرابات ای اندر الکاب

در می خوشیدان و بقابت شب

سحر مثل مسدود تقطیع فاعلاتن فاعلات

در می خوشیدان و بقابت شب

گشته طاهر همیشه خوشیتن
از خطا و از صواب ما چه نقص
هر چه اینجا میرود نیک و بدست
ابشرد یا قوم بزا فتح باب
افرحا قد جبار میقات الرضا
زاد مناخ او تقفوا بعسرانا
قد سکتنا فافهمنا السکوت
مجلسه نوش کن از آن دیار چوب
دین منسا که تا نکوبی بگیش
مجلس پر گرد و پر خاشاک فکر
گر به بوت قانع نه تو هم بسوز
نیرا عظم بدان شد آفتاب
صاحب العودین لا تعلما
اغتتمم بالراح عمل دستند
حد ندارد این سخن کوتا کن
بسیح میدانی چه میگویی در باب
چنبرش گوید بدم من شاخ سبز
ذوق رستیم اول در جهان
ای مسافر دل من بر منزل
سل گیش تا بسیلے و اری
خوش کمانچه میکشد کان تیر او
باد سے نالده ہے خواند ترا
ظنق آن بادست کافی بوده
عاشقا کتسر بر پروانه نه
گر خرد پروانه شد تک کبر کاو

لیک ہم از خوشیتن اری حجاب
در تجلی ذات پاکت بی نقاب
لیک آن حضرت بر نیک خطاب
من جبیبہ ام الكتاب
ذو انیم لیس بحیبہ اعصاب
یا کرام الله اعلم بالصواب
وان دیگر راتانه سوزی نیست خوب
خیزا سے فراش و فرش جان
تا که معدن گردی ای کمان عیوب
که در آتش خانه دار بی لغو
مرقن دا حس کن فر اللکروب
من خسار و دوشق اجمیوب
بجز رطل مسدس مخدوف تقطیعه فاعلان فاعلان
را شک چشم و از جگر یاری کباب
زین من شکست و بدر آیدن کباب
هم بدو و ایسر ویم از انقلاب
که شوی خسته بوقت اجتناب
هم رهی آسان و هم پای ثواب
در دل عشاق دارد اضطراب
که بیا اندر پیسم تا جوئی آب
آب گرد و چون بر اندازد نقاب
کی کند پروانه ز آتش اجتناب
بر سرش چندان زند کاید لب

پایه اهراک هر کس که رسد
چون بغیر از ذات تو نبوی یقین
هست بدر گاه حی لاموت
قال لاتا سوا علی ما فاکم
ان فی عتب المعوی العت لولا
شاه شمس الدین در مغرب سر آید
تانه سوزی بوسی زده آن خوب
عور خلقا اند این پیچیدان
چون بسوزی بشود و چرخ از بخور
ماه ازان پیک و محاسب بشود
من بیج بین السکاری لایفق
این تنخوا ان سلطان اکبر
پوستی خم دور مانده من گوشت
مانغریبان فرا قیم امی شهبان
بانگ ما چون جرس در کاروان
ز آنکه از بسیار منزل رفت
سخت او را گیر که سخت گرفت
ترک و در می و عرب گرما شقند
باد بودم آب گشتم آدم
از بروش شش حبت این بانگ ساحت
شاه در شهرت و بهر خیزد
گریش جویم خیس افزون شود

در مقام آن الهی القدر المآب
که پذیرد نقش حمت به نقاب
جان پاکان عاشقان مستطاب
قد بخوتم من شتا تالا فخراب
اژدها بدر خصم و ق للجماب
آن فی صمت لولا لطف الخطاب
کز سوسه شرق بر آمد آفتاب
عور در در سوز و بربط را بکوب
تانه کوبی نفع نه و در آن خوب
تا رسد شان بوی علام الغیوب
چون بسوزد دل رسد روح القلوب
کونیا سایه ز سیران در کوب
من یزق من یلاح روح لایقوب
جاذب العشاق جبار طلب
گرچه جان گلستان آمد خوب
چون نه نالم و فراق و در فدا
بشنوید از با اسله القدر المآب
یا چور عدی وقت سیران سما
تو در نطقه تا بهنگام شباب
اول او آخر او را بیاب
هم زبان او ست این بانگ سما
تا را با غم تشنگان رازین سرب
کز حبت بگیریز در دواز ما کتاب
کی گزارم شهر و کس گیم خراب
کافران گفت حق ضرب القاب

کلیات شمس تبریزی

باز

بجز

بجز

شمس تیرری از جام عشق کو
 در هواست بقرام روز و شب
 جان دل نیز استی از عاشقان
 تا که عشقت مطرب آفا کرد
 ساقی که روی بشر اجل صبح
 میکشم مستانه بارت بیخبر
 تا ز بکشتائی بغدادت روزه ام
 تا بسا نه میستم موقوف عهد
 بیک گشت مهر جانم شده است
 آن آفتاب غا در همان است
 در آنجا جان نال شدیست آن
 دستی برون که در او سر تا و شوریا
 چون شیر در میان گسیب همجو و
 فعلی که در بستان مهر گزیده در
 آن مرغ لاکانی همان است
 آن ماه مد که عالم خایت بر رخ او
 بگذشت در مجنون عهدم فریون
 جام شراب حدت بر کامت هر روز
 آواز داد خورشید شمس است
 برو بیام بالا از بهر اصرار
 تا روز غمغری در گوش سنجش
 تا روز سر و سوسن در باغ است
 داود و ارمار آهن چو هم گرد
 بروی چن من کجنت بر سینه
 شمشیر آوارش پوشیده او چمن

دل مسیوس محزون
 سزایات بر ندادم روز و شب
 جان دل را سه پیام روز و شب
 گاه چنگ گاه تارم روز و شب
 زان خمیر اندر خوارم روز و شب
 به چو اشتر زیر بارم روز و شب
 تا قیامت روزی دادم روز و شب
 با مده ز عید دارم روز و شب
 ز ابر دیده اشکبارم روز و شب
 بحر مضاع شمع خرب تقطیع مفعول فاعلان
 آيات تابه توبه بین شمال است
 پای بکوب بر چه جلال است
 زیرا که گاو گردن قران است
 ای مرغ و غنچه کسان کان است
 مضاع شمع خرب
 کنز کتیق ز نقش ایمان است
 میدان است با هر روز دوران است
 آيات توجع بین شان است
 مضاع شمع خرب
 گل پدیدت اشرفی خود است
 کین جان چرخ آبی در است
 تا هیچ گل خلوت با سوسن است
 کاهن ریاست لبر اول است
 کین از کار دیده در دست است
 وان نیزه درازش چون زلف است

خلق عالم جلالت خراب
 روز شب را کی گزافم روز و شب
 یک زمانه سر خوارم روز و شب
 تا بگردون زیر و زارم روز و شب
 در میان این قظام روز و شب
 ز انتظام انتظارم روز و شب
 عیب باشد روز گام روز و شب
 روز و شب را یشام روز و شب
 هم قسرین یار و خوارم روز و شب
 قرص سپهر گردن خوان ما است
 صحرای کوهی هلت میدان ما است
 تا در سماج آیم در همان است
 آینه و نبات و شکر و گان ما است
 صحرای مرغ حدت بران ما است
 جبریل آسمانی بز خوان ما است
 با صد هزار دیده حیران ما است
 بیرون هر دو عالم جولان ما است
 کان شمع علم افروز همان ما است
 گفتیم با قرآنی مد نیست است
 دستش کبریا داد گردن است
 تا شام چینیان اتن تن نیست است
 شادی آنکه ما هم بر روز نیست است
 کین جان بار همت چو نیست است
 پالان غریبون کو کو نیست است
 بر گستان رخش چون غن نیست است

بیا

خاموش کن طالع لکن بود همیشه
آن پادشاه بجان است شب
خوشید چرخ چاهم گویت کین ما
ای مطرب خوش ایجان اسرار عشق زنجار
بالای نهفت کیوان ایوان است شب
گر خان با به بنی بر خوان با نشینی
ساقی بده تو جامی بتان چرخ در علم
ز گوش کس شنیده ز چشم کس دیده
ز غبت به اشتاق کین ایجان غائب
آن روز پر عجب آن مشرقیت
بان رازت هر دم سلطان مسلم
عشق تو چون آه اندیشه پیشم در
جان صفت فقر حاجت بخش کیش تو
در کس میگردد محنت کشیگانا
عشق مطلب چه باشد آینه تجلی
نه نقشهای صورت نه سازه کدورت
شاهی که ما در نیم اوزان است شب
وز حکم است مطلق هر چه هزار عالم
ما را جو جان بجان چو پسته بی سما
با ما ز روز محشر تا صبح سخن چه گوید
اسباب همت ما اندر در کان نگنجد
کار همه مبدان چون است شب
دیباچه من ایند چون موج می خرام
مشبک سپیدی لیل سیران بکو منزل
و آنکه خواب برین شب حرام باشد

مضارع مشتمل بر شب	
قص سپر گردان جوان است شب	از خانقاه معنی بالا است مجرور ما
ماه بلال سپر چو کمان است شب	فریاد میلسونی بی حکمت نقدی
تا در طبع آیم دوران است شب	اشی شمس من اگر تو خوابی با صد شب
مضارع مشتمل بر شب	
صانع امی بن جوان است شب	اصحاب نظاره مستند در کناره
فرمان برود عالم فرمان است شب	مطرب بزک توتق با خادم بر طبق را
هر جا که هست شبی حیران است شب	رومی اگر رویین جامی وصل نوشد
مضارع مشتمل بر شب	
گشته پیش حسنت ستون عجب	چون طلیعات خزانندی طبعین شایندی
این شکر از که گویم از شاه یازده	در صیقل کمره می درج پاک جبین
عشق تو صبح صادق اندیشه طبع کاذب	ای عقل باش حیران مولان چون
ای قبه حواج معشوق هر مطاب	نک نقد شد قیامت انیک یکی صلا
زان جنبهای بجای جذبه تو فاب	تا بیدارین دیده صبح خدا امید
نفس وجد چه باشد آینه ماب	کو بلبل جنپسا تا گفته سخنما
نه ماضی و نه حالی نه زهد نه مراتب	عقل بر رفت از جا باقیش را تو فرما
مضارع مشتمل بر شب	
با جمله آفرینش فرمان است شب	در زمزمی که رهش روح الامین باند
صد جوق شوق شورن جان است شب	در طورتن چو میم از حق بحق تجلی
در گاه روز محشر دیوان است شب	این ز سپهر نیابان و در برج بلبل
بالای لاکانه کلان است شب	سولای دهنی جوئی ز شمس بر
مضارع مشتمل بر شب	
خاک ره از قدش چون بر سنگ است	دامم فرشم با دمی اما افضل زین
کان غمزه نانی بر بنظر است شب	سپاه من که یاری سپیدت است
کین جان چو مرغ آبی در کور است	چون شکر آید شب کوب دستی

با او چه بحث دارم لکن است شب
بازار و شهر و مردم دوران است شب
چون خرمبازنده در گل نادان است شب
ز خسار ماه رویان بران است شب
سلطان نهفت کشور زجران است شب
کاندر میان بان یا آن است شب
کانوار هر دو عالم در جان است شب
جامی و هید اورا جوین است شب
نشین میان ستان انیک و کوب
طیلب تر از تو بود ای صدن اطاب
سکر کرده در گریبان چون مونی مرزوب
چون صل تست ز کس گویت از تو فاب
طالع شد آفتاب از جانب سحاب
دام طلب دیده مطلوبه طالب
نگذشته بر دهنش نوشته هیچ کتاب
ای دوت زرقه کس نال امید غایب
چون آن است شب دران است شب
از خود بطلعت آنجا خوابان است شب
چندین هزاره من جوین است شب
هفت اختر تیرا ایران است شب
جان هر چه در کور است شب
ما دیگریم مشبک کین است شب
برگ بر سر کرا این خوش نشان است شب
رقعی که شاخ دولت بهر قور است شب

از شمس بن حسین بر کس مقصد
 ای شمس حق جز از لذت مشکبیرت
 ای دل زحق رسید تو ارجی خطاب
 اندر حجاب غلظت تن چند میروی
 نور قلوب پاک تو نوریت بی نظیر
 از شمس بن که منزه تر زحق بود
 باز آمد آن می که ندیش فلک بخود
 میر شراب خانه پر شد با دم حرم
 چنگال عقل از بن و از بنج بر کند
 خورشید روی منزه تر ز شمس دین
 خواهی که ذره بری راه بافتاب
 ز انسان که تو کتاب کالات حضرتی
 از صد هزار که چه گذشت از صد و دو
 خوش خلعتیت بانج دلدارهای
 خایم به بته بکشای ای قمر نقاب
 دایان تو که رقم دو ستم بتانته
 یارب کنم به بیمم برور که نیساز
 بر خاک رحم کنم که ازین چار عنقر
 تا خنده گیر و از تانگت رنگت
 گیرم که من گویم آخر نمیرسد
 خاموش و در خراب می جویم عشق
 واجب کند چو عشق مرگد دل خراب
 پس تیره که نموده مرا بهر ساکنی
 بر من گذشت عشق و چون پیشم
 آنگاه که مقرر ای بلاناگوریت

هر مقصدی را می گوید شمس شب

بجز مضامین شمس از خرب کفوف مخدوف

بر بر زجا که این به خطایست خطاب

بنگر جلال نور تجلی قوی حجاب

کان نوره در شرم برین آید نقاب

مضامین شمس از خرب کفوف مخدوف

آورد آتش که نمیرد هیچ آب

خونم شراب گشت ز عشق و جگر کباب

هر خانه کاخند و قند از عشق آفتاب

اندیشم همان شده دلنمای جوان

مضامین شمس از خرب کفوف مخدوف

عالم تراست آینه و منظر کتاب

کریم ای حجاب کی بود حساب

گر میروی بنجیر ذبا با بلا تاب

مضامین شمس از خرب کفوف مخدوف

بین دست چون کشیم رمانه غلظت

چندین هزار بار مشتاق آن جوان

بی دست و پا تا آمد در سیر انقلاب

اندیشه شفاعت آید آن مخدوف خطاب

اندیشم حمت بوی دل کباب

مضامین شمس از خرب کفوف مخدوف

کانند خسران به دل تن بد آفتاب

گفتم که چهره میم و آن بود خرقاب

ماگشت و مقرر کرد مرا خور و چون حجاب

دافت کوبید گواش از زیر شراب

خاموشی می باید که ز نهد و می نشاند

بجز مضامین شمس از خرب کفوف مخدوف

ای دل باش فلان در حق شو تو در

یک شعله نور حق اگر ت در دل آید

گر یک مان بهای تقدیر نگیری

بنگر بخانه تن و بنگر بجان من

چون دیده پر شود ز خیالش غمناک

دریای عشق را چون درم دید ناگهان

شمس کمال ازت منزه تر ز بخت رسد

شده مورد وجود و جودات کائنات

اینجا رقیب تو بنوعی بر خط تو

چون نیست بر رخ تو نقابی بپوش

گفتی من مشتاق آن هست فعل بود

از خاک پیشتر دل و جانهای تشنه

دستی که او بسکشد آن باد پاک است

بسا قیام با بر بگوید که بر جسد

پس ساقیان ابر جهانم روان شوند

از پای در مقام از شرم این گرم

از نور آن نقاب چه سوزند عالمی

بر خودم از زمانه چو او خوردم مرا

زین عمارت نوش کنند او دیبا

جان دل زبانه می بر خورشید آب

در دم و چین فنا و شوخند سرکتاب

کز حق نبرد حمت لطف نقاب

ضاره است شود بنظر صد چو آن آب

مستی است ای دل خراب

جان دل تو کرد و ازین ای صواب

از جام عشق او شده میست و مان آب

کاستنای پای و شا باشن شراب

از من صحبت دردی گفت مرا بیاب

چون شفق رعاشن از چشم خون آب

او سحر آفتاب تو از آفتاب تاب

استاره گم شود گدا شراق آفتاب

مکنز آن رقیب بین در هیچ باب

ای آفتاب لطیف بر انداز این نقاب

تا سجده های شکر کند پیش آفتاب

دیو او بود که می کند سوخ شتاب

مستقیما که کوزه گرفته که آبک

لنگانه بر جبهه دوسه کانی سحاب

کز تشنگی خاک بخوشید ضراب

با جبهه تهنید و با مشک پر شراب

کین گنج در بهار بر رسید از خراب

کان شده و عام گفت هم مکده سحاب

یارب چگونه باشد آن ماه بی حجاب

در بحر حذب نام دورم از تم از حداب
 ز میا هیچ وجه ترسند از کوش آب

هر صفت و بیای که تریز زبان رسد
 بیای جملت ده کی شان بخورد خواب
 بیای که مجلس با با بجز تو در غوغاست
 بیای که مجلس خامست طاعتی عام
 ازین سرافقم انجام رخت بلاکش
 کلید مخزن اسرار شمس نیست
 بهان تو که مردار میان کاش
 برای یار طبعی که شب نمی خسب
 شی که مرکب بیاید متن کرگ گوید
 تیرس از ان شب تاری عظیمی زینا
 خدای گفت که شب عاشقان خمینی
 هزار بار بگفتم خموش شو نیست
 ترا که عشق نداری تلوار دست
 ز آفتاب غم یار ذره ذره شدیم
 طریق عشق ز وقتا دوریون باش
 ز کیمیا طلبی ما چو مس گمانیم
 قضا چو خواب بر استانی از خواب
 منم که محن خورم ای جان توئی که گوت
 لباس جود دریدم سخن با کرم
 ربان شر عشقت و منوس اشحاب
 صافستی بدی شعلها برافروزد
 کشایش گره شکلات عشاق
 خراز کجا و دم عشق عیبوی ز کجا
 با انگ و چو نه با یک هم آیند
 ز چشم مست تو ای شمس تریز

بجز محبت شمس مخبون مقصود تقطیع مفاصل غیر ازین مفاصل منجلا
 بیای مجلس طوبی لوم و حسن آب
 بیای که بی تو حرامست کینفس تا
 چو آفتاب برآمد چو خفته در خواب
 که دید گلبن امید و زده من سراب
 محبت شمس مخبون مقصود
 در عمر کیشم گم گم زنده دارم
 موافقت کن دل اید و سپا زخ
 بحق تکی آن دم که دم شمارم
 ذخیره دار شی را از زینا زخ
 اگر خجل شده زان شر سارم
 کی بیاید و غوغا گیر صد زخ
 محبت شمس مخبون مقصود
 ترا که این هوول ندر جگر نیست
 چو عشق از لب تو خنده زینا
 ترا که بستر و بالین چو کیمیا نیست
 که خواب فوت شد خواب قضاست
 چو لوت ز بهترین خواب قضاست
 محبت شمس مخبون مقصود
 که ابرو اعرابان نام کرده اندر باب
 بجز غبار نخیزد چو دمی تیراب
 چو شکلیش باشد چه در خیزت
 که این کشادناش منفتح الابراب
 ندای رب برانداز تفرقه ابراب
 بجز محبت شمس مخبون مقصود تقطیع مفاصل غیر ازین مفاصل منجلا

بنود عقاب جان که بود فرشت خواب
 لب رسید حیاتت یکدش حیا
 ز دست ساتی باقی ز من درسی حیا
 بروی آب بجزیش زیاد چه جواب
 بیای که گنج نیایی لگر به گنج خواب
 مدار دست از و کنو دست فتح ابراب
 یک اشبسی چه شود از بر روی یاد زخ
 خفاج ناله دیار بکنی ز یاد زخ
 اگر تو سنگ نه آن بیاید از زخ
 بگیر جام می و ترس از ان خمارم
 برای عشق شنشاه کامکارم
 که جلد زغوشی ای امیدوارم
 برو که عشق و غم نصیب با زخ
 ترا که غم آن نیست که کجا زخ
 ترا که ز غمت لوت غم عشاق زخ
 که شب گذشت کنون بخت و کجا زخ
 چو قد پندگی ای و بدست زخ
 ترا و باغ تر و تازده چون بجا زخ
 تو که بر بند نه مر تا قباست زخ
 ربان حیات ضمیرت ساتی ابراب
 بطلل باز نیاید عیبوی شاه فراب
 که تو شوتت او شد ضمیر ما ز خواب
 برای ملک صالح برای زرع حباب
 نطفه خورشید رجا آید خواب
 دلم بر آتش شوقت لدم هست کباب

بجز محبت شمس مخبون مقصود تقطیع مفاصل غیر ازین مفاصل منجلا

بجز محبت شمس مخبون مقصود

دست نگر با گد دست بن پاکباز پای نزن بر سرش این دیوانه کوب سوز باد گشت هر چه خورشید گشت چون نه بجوای رسیدم هر گوشه گیر	دست نگر با گد دست بن پاکباز پای نزن بر سرش این دیوانه کوب سوز باد گشت هر چه خورشید گشت چون نه بجوای رسیدم هر گوشه گیر	دست کسی کوفتد سوز از روی هر چه زبانی تور و نهد سر گشت ای شده دل ز آتش خشت کباب پرده پرا نداد که باز آوریم دشمن خیال تو بر آب روم شبدره را که بجا هم گشت روی تو دیدم شدم از دیده آب چشمه خورشید نیاید چشم تاب رخت دیدم از انفعال ماز غم عشق تو در گذریم از تو نگردیم بجز رقیب چونکه در آیم بغوغای شب شب تنقش شادیم نبی بود بس دل پر فریب جان پاک راه درازست برانیم تیز روز اگر کعب و سواگریت مرد خداست بود بی شراب مرد خدا داله و حیران بود مرد خدا شاه بود در بیرون مرد خدا زانو کفرت و دین مرد خدا بگر بود بیکران مرد خدا گشت سوار عدم چشمها و اندیشه و از خواب بنگر آن سر که بقرار شده است هم سیاهی و هم سپیدی چشم
بهر سرع مسدس مطوی بهر سرع مسدس مطوی	بهر سرع مسدس مطوی بهر سرع مسدس مطوی	بهر سرع مسدس مطوی بهر سرع مسدس مطوی
دیده نم دیده بر آفتاب نقش بر بین باز که میز در آب پسیت مراد تو ز سوز دم بست خیالت ره خوابم چنان بهر سرع مسدس مطوی	دیده نم دیده بر آفتاب نقش بر بین باز که میز در آب پسیت مراد تو ز سوز دم بست خیالت ره خوابم چنان بهر سرع مسدس مطوی	دیده نم دیده بر آفتاب نقش بر بین باز که میز در آب پسیت مراد تو ز سوز دم بست خیالت ره خوابم چنان بهر سرع مسدس مطوی
رو نتوان دیدنش الا در آب تاب گرفت از رخ تو ما هتاب دیده برویت نتوان کرد باز دست از آتش آیم بیخفت طالب ناله عشق و سخن الهاب ما قطع الود بصوت الکلاب بهر سرع مسدس مطوی	رو نتوان دیدنش الا در آب تاب گرفت از رخ تو ما هتاب دیده برویت نتوان کرد باز دست از آتش آیم بیخفت طالب ناله عشق و سخن الهاب ما قطع الود بصوت الکلاب بهر سرع مسدس مطوی	رو نتوان دیدنش الا در آب تاب گرفت از رخ تو ما هتاب دیده برویت نتوان کرد باز دست از آتش آیم بیخفت طالب ناله عشق و سخن الهاب ما قطع الود بصوت الکلاب بهر سرع مسدس مطوی
روز کجا باشد مهتابی شب مشتغل و بنده و مولای شب خواب بخوابد بگر بیز خواب پیش تو شب هست چو دیگ سیاه بهر سرع مسدس مطوی	روز کجا باشد مهتابی شب مشتغل و بنده و مولای شب خواب بخوابد بگر بیز خواب پیش تو شب هست چو دیگ سیاه بهر سرع مسدس مطوی	روز کجا باشد مهتابی شب مشتغل و بنده و مولای شب خواب بخوابد بگر بیز خواب پیش تو شب هست چو دیگ سیاه بهر سرع مسدس مطوی
مرد خدا را با تو خورد خواب مرد خدا گنج بود در خواب مرد خدا را چه خطا چه صواب مرد خدا بار و در بی سحاب مرد خدا دارد عار از کارگاه بهر خفیت مسدس مطوی	مرد خدا را با تو خورد خواب مرد خدا گنج بود در خواب مرد خدا را چه خطا چه صواب مرد خدا بار و در بی سحاب مرد خدا دارد عار از کارگاه بهر خفیت مسدس مطوی	مرد خدا را با تو خورد خواب مرد خدا گنج بود در خواب مرد خدا را چه خطا چه صواب مرد خدا بار و در بی سحاب مرد خدا دارد عار از کارگاه بهر خفیت مسدس مطوی
مرد خدا نیست ز خاک و ز باد مرد خدا قبله طاعت بود مرد خدا عالم از حق بود مرد خدا دارد صد چرخ و ماه مرد خدا نیست نهان شمس مین بهر خفیت مسدس مطوی	مرد خدا نیست ز خاک و ز باد مرد خدا قبله طاعت بود مرد خدا عالم از حق بود مرد خدا دارد صد چرخ و ماه مرد خدا نیست نهان شمس مین بهر خفیت مسدس مطوی	مرد خدا نیست ز خاک و ز باد مرد خدا قبله طاعت بود مرد خدا عالم از حق بود مرد خدا دارد صد چرخ و ماه مرد خدا نیست نهان شمس مین بهر خفیت مسدس مطوی
چشم در چشم خانه چون سیاه از می خواب هر دو گشت خواب گشت شب دید خلق افتادند جله اندیشها چو برگ بر خیت	چشم در چشم خانه چون سیاه از می خواب هر دو گشت خواب گشت شب دید خلق افتادند جله اندیشها چو برگ بر خیت	چشم در چشم خانه چون سیاه از می خواب هر دو گشت خواب گشت شب دید خلق افتادند جله اندیشها چو برگ بر خیت

گوشه

عقل شد گوشه و میگوید
 چشم در عین غیب اقتدار است
 شمس تیز زبان من از تو
 یار آمد به مسلح ای اصحاب
 آفتاب جمال چهره کشاد
 ادب عشق جمله بی ادبیت
 پادشاه عشق تنگ و نام شکست
 شمس تیز زبان عشق از تو
 آسی و صبح با بوی آفتاب
 ما بال قلبک قدوسی است
 و اشیرم بالصبر لی تسلیا
 استی اتوب منا جیا و منا دیا
 علونا سما الوج من غیر سلم
 فان فارق الایام من حیثنا
 علیکم سلام من میم سریز
 جواب من قد قال عابد بعلته
 در آقا خرقه قالب اندازم همین ساعت
 کمان کوی خدایان که تیر قاب تویشی
 جان ترس مید و جان عشق می بر
 که در کاشفان شهری که شد شکر خفاست
 که نماند کیم نیم آخا و بازاری نسیم آخا
 گر این عاشقان باری چو گویند میزند
 خداوند با حس حق نور تابانت
 بخند چشم منیش مرا گوید نیت
 منم تا غمی ختم آورد هر دو غم خشنود

عقل اگر آن تست همین دریا
 کار گذشته از سوال جواب
 بحر خفیت مسدس منجون مقصود تقطیع فاعلان
 مالکم قاعدین عند الباب
 فانز عوانی شعاة الاثواب
 امة العشق عشقم ادواب
 لاروس هوی دلا اذواب
 بحر کامل مسدس مقصود تقطیع فاعلان
 قلبی علی نار الهوی مقلیب
 اکیه و مات جری العتب
 ما کذا عشقته به لا تحسب
 بحر کامل مسدس مقصود تقطیع فاعلان
 درل نمدهی نوح السمار النواب
 فواقه ان القلب ما هو نایب
 فاسی قلبی او سلامی لایب
 رویت و بحر شرح تمیز سبب تقطیع فاعلان
 در آقا خانه هستی سپردم همین ساعت
 که وقت که من جان ایستادم همین ساعت
 که ز عیان بر شکم سپردم همین ساعت
 مخرج مثنوی سالم
 که تا دلها خاک گرد و دله سخت بر است
 آن مشوق تا در تر که در آتش فزودان
 گیر آشفته میگوید که دل من پر پشیمانی
 عکار ادوی خون آید اگر مرغ خند است
 که جانان ایست جان بوی جان است

بنگی شب نگر که چون در ده است
 آن سواران تیز اندیشه
 نوبت هجر و انتظار گزشت
 لذت عشق با دماغ آمیخت
 دست در ان ضمیر مستمند
 گره شامخیم ضمیر نه امیر
 ان کنت بجزئی تهذیبی به
 مما احب بان اقول فدیکم
 ما عنت فی هذا الفراق سو قیده
 اعلیة ظلام الکون نور وادنا
 قلبی خفیت الطمن نوحی بستر
 و کین توب القلب عن منب و دو کم
 صلا زان یکا زنی را در کجای کبابی
 جو بی آید این آتش خان خیز و زار
 از شمس الدین تیز زنی که بر دلا مکان
 نباشد نه منین شهری در باری که از شهر
 تو ستان از نیگی بر پستان را نیگی
 اگر گریزی اندازی چه غم دارم داری
 دلم با نه نشین آید شکایت ارا که می
 کمان در آید کیوان جان به است ادب است

جمله شاق را ازین جنگ ب
 همه مانند چون خزان بخلاب
 ای محب جان من مرد بشتاب
 فاما خلوا الدار یا ادوی الالباب
 کما تنزاج العبید بالارباب
 و ربطه من القلوب الدولاب
 فاسکنا و من من و را حجاب
 یغذ الکلبه للشراب کباب
 انت المنی باک لا اتهدب
 ایسی بکم و قلیل کم اقلب
 لولا لقاءک کل یوم ارقب
 فانا المسی سیدی و بدب
 و قد جاوز الکونین بذعاب
 و ان یقتد عن تعینها التراب
 نقلی مداعما خلاکم کتاب
 اری البعل قد بال علیة الثقاب
 که یکا جانم و خواهم که دیارم همین ساعت
 ایام ده ایام ده که بگذردم همین ساعت
 سمن ز منوی هر گوشه می نامم همین ساعت
 که آنجا که عاشق که عشق تو فراوان است
 که در صحن و در صفا و عشق سلطانت
 خاک ترا که میگیری که غم مست ایضا
 که عاشق چون کجا اینجا بیان بیایست
 هزاران جان می کشد چه شد که غم نیست
 که جان تو را در آید جان که جان چه بستاند

بیا
 در صحن
 در صحن

سخن در پوست میگویم ز جهان بیخ است
 نه هر روزی نشینش خنای غمگین است
 نه هر روزی بر آرد گل از هر سنگ آید
 نه هر بار که سر او است تاج خنای را
 حدیث لعل شیرینش بر بهترش گفتن
 با دست ما زان سر اندر سر و دست
 بر خطه و هر ساعت بر کوری به تباری
 خود در کف دست من ز غم آید
 حالت ده و حیرت و دایمی بدی است
 صد حاجت گوناگون لیلی در محبت
 گذشت همه توبه آمد بجان ما
 مانگ شدیم ای جان بند در خفا
 از غیبت بر آوردی ما را تو جگر گشته
 در خانه بپیک اسرون هر کس بنید
 کف زمین زین می آن تو غشا هر یک
 در غمزه به من می را در غیبت پیش
 از دفتر عمر ما کتیا درسته مانده است
 بنوشته بر آن دفتر حرفی ز رشک خوشتر
 نامش در قلم اندک ابد اندر
 جانان طرے فرما کن یا در قلم انده است
 از قصه رخ خوبت در حاضر گل رنگت
 گریسم در هم گم شد از ما تو چه گشتی
 از اول امروز حریفان خرابات
 امروز چه ز دست بگوروز سعادت
 صد زهره بر سر او آواز در آید

در اندیشه میگذرد آنرا گفتن است
 غمش کن هر چه عالم شو خوش است گردان

بخرج مثنوی سالم

نه هر خلی شود شیرین هر شیرین کس است
 نه هر خسر و بشیری نسای تاج و کوس است
 شبی لغیت با آرد اگر چه روز شیرین است
 ترا آینه بنووز رنگ و من روشن

نه هر فرعی تواند کرد در دست شمانزل
 نه از خلوت شایان هر کس تا گنجهنق
 نه هر سینه مردان خنای قلب گنجهنق
 روز شمس توان دید که چه در کرم است

بخرج مثنوی انحراب تقطیع مفعول مفاعیلین

صد طل در آشام بی ساز و وی است
 می از لب من جوشد در شوی آن کاش

مزعان هوایی را با زان خدای را
 آن در اندام ما که سنبل او باشد

بخرج مثنوی انحراب

فریاد کنان شب کای معلی هر حاجت
 کوشکند و سوز و صد توبه بیک است
 چرخه و پرنده لنگند درین خنث
 بر دوخته ما را بر چشمه این دوست
 در خنجه برین کل این باشد است
 کین بانگ در کف بنویزی وقت بی
 ای یوسف در چه بین شایسته ملک

انگشتری حاجت هر بیت سلیمان ما
 ای کیج سری کلن سر کعبه نگر داد
 ای عشق تویی کلی هم تاجی هم غلی
 خام ز تو گل گشته و اجزا هر گل گشته
 خاری که نذر در گل در صد چنین آید
 خامش که بهار آمد گل آمد و خار آمد
 شمس الحق تبریزی سلطان کبر زری

بخرج مثنوی انحراب تقطیع مفعول مفاعیلین

از غلبت آن خورشید در عرقی مانده است
 اسرار همه پاکان آنجا شفقی مانده است

عملای بی تابان اندر ورق بستان
 پیچیده ورق در روی نوری از خداوندی

بخرج مثنوی انحراب مسیغ

کل در عرقی رفته در قلعی مانده است
 که عشق توام در بر زین طبعی مانده است

کردی بدلم دعوی جان زیندا کردم
 رفتی دوسه دیگر تو ز رحمت میکیش

بخرج مثنوی انحراب تقطیع مفعول مفاعیلین

دین قبله دل کیت بگو جان خرابات
 که از بر آسایه ما تابان خرابات

هرگز نعل عشاق نغیران کسی نیست
 ما از لب و دندان اجل بیخ شریح

در انصاف است سبحان چنان است
 نه هر بلای غمی بی برگی بر از میان لیس است
 نه هر طبعی شو شوق نه هر شوی خدای است
 نه هر سینه مردان خنای قلب گنجهنق است
 روز شمس توان دید که چه در کرم است
 بر باد چرا بنو و دست چندین دولت
 از غیب است آدم بی صنعت بی حلیت
 بغیر شمع خنث را بر جان هم آن نیست
 لیلی کون مجنون کون ای صانع بی آلت
 ز منی است پیش تقاروت مدح است
 وی کوردی کلان بل یا دونه کند است
 هم دعوت پیغمبر همه دلی است
 هم اول ما راحت هم آخر رحمت
 خاک می ز کجا باید بی روح سر و سبلیت
 از غیب برین حبه خوبان است
 یکسر بری است با خود بسوخت
 که غیرت لطف آن جان قلعی مانده است
 فی خون ز تو قلبی بی جای نمی مانده است
 شمس الحق تبریزی روح حق مانده است
 و اکنون هم کارم خردگان شفق مانده است
 این پیش سخن باشد برات حق مانده است
 که دفتر عمر ما خود تا ورقی مانده است
 همان تو اندای شه و سلطان خرابات
 که هست شب چه زلف بران خرابات
 چون زنده شمیم از لب دندان خرابات

بخرج

برگاو نند ز غمت و عشق آید جان است
 امروز شستیم چو زندان خراب است
 امروز شکستیم در توبه و پیمان
 امروز هجران نه اثر ماند و بوی
 امروز غمانیم زمستی سحر ز شام
 امروز رسیدیم درین منزل حال
 فیل و شمشیر درین عرصه ننگند
 از خویش برستیم و همه با ده ستیم
 اندر دل هر کس ازین عشق اثر نیست
 ای خشک منتهی که از ان باغ نیست
 در نذر عشاق نه بیماری مرگست
 هر کس که بدیدی بیانش که عشق
 شمس الحق تیز چو در دام کشت
 این خانه که پیوسته در چنگ چنان است
 در حضرت یوسف که زبان است بید
 در پیشه شیران شود از زخم بندش
 آنجا نه بود زخم هر رحمت منست
 این صورت بت صفت اگر خانه کعبه
 گنجیست بر خانه که در کون نه گنج
 خاک نفس این خانه همه بر سر شکست
 چون روز قیامت که کسی سر نیست
 این خانه بجاست همین جاست که جاست
 ای خواجه یکی سر تو ازین بام فرو کن
 حیران بهستان که چو برگ چه شکو است
 خلدش کن جانان چو قصاصت

کین ز غمت گرو کن بر دربان خراب است

هر جا که شمس الحق تیز در دودل

بهرج شمس الحق تیز مکتوف مکتوف

امروز بجز باده مدان جان خراب است

امروز چه گویم چه بپرست و چه باده

امروز دلداد رسالت طاقات

امروز عطا با دنوا باست ز ساقی

امروز ز اوقات گشتیم ز ساقی

امروز همه شعله و فتنه و سوزیم

بگذشته از منزل تشویش و غلالتا

مارا چه از ان که و گران بار کشیدند

خود کرد مرا از رخ شمع و شبات

امروز شمارا ولد آورد شراب

جز دیدن ساقی برانیت کرات

شمس الحق تیز صلا و ادب و رفقا

بهرج شمس الحق تیز مکتوف مکتوف

وی خوار غزیری که درین ظل شربت

بگل ز خراب عشق اگر در میخی

هر جان که به روزانین بهر شربت

در صورت هر کس از ان بگنج یکتا

تنگش تو بر گیر که خیزنگ شربت

گردن نه و چون چرا بهیچ مکتوف

بهرج شمس الحق تیز مکتوف مکتوف

از خواجه بر سپید که این خانه چنان است

چون آنکه جان عشق تو در دل شربت

ای جان بیان آبی که جانان بیانه است

سرت بران غمشین خانه در آرزو

کاندیشه و تربیت این شکان نانه است

به تنده همه خانه کسی را ز جوی نیست

لیکن پس ده هم تو مانند خانه است

در پیشه فرن آتش و خاموشی کمال

دین نور خدا صفت اگر در میخانه است

بر خانه منده است که این خانه طلسم است

این خانه داین خواجه بهر میل بهانه است

نی بجله هر کس که درین خانه بهی نیست

بام در این خانه همه بیت و ترانه است

این خانه عشق است قیامت که عشق

از خوف ندانی که غلانت خانه است

مستان خدا که به هزارند یک اند

نه زبیده بالا و نه شش سوز میانه است

این خواجه چرخت که چون هر کس است

کانه زنج خوب تو از قبایل نشانه است

سوکند به جان تو که خبر دیدن روت

والله شده مرغان چه دست و چه دانه است

اجزای جهانست نشانی ز جهان

بهرج شمس الحق تیز مکتوف مکتوف

اگر کافر عشق است و سلمان خراب است

امروز نذاریم سر زهر و مناجات

امروز چه ساقی همه طاعت مراقت

امروز قدرها و فرجا و شراب است

امروز بهیا هست درین مجلس بهیا

بی یار چو داد است با یار عنایات

کارخانه زمین نه بد بخواب نه سموات

پر باده توحید نه ارکان خرافات

تو او بر و کش که بخیر خصم نیست

زیرا که خراب عشق ترا خویش و بد نیست

می دانم تحقیق که از جنس شربت

کند و دل نخت که ایجات خبر نیست

منکه بیچ و ریت که امکان خد نیست

مل در سزای تو فروخته چنان است

تاریک کند آنکه در اجای شان است

از هر که در آید که غلانت خانه است

در کس تو زبان که زبان تو زبان است

با خواجه گویند که دوست شبانه است

سلطان مین است و سلطان زمانه است

سزاق خدایانه و زهرم ملکانه است

مستان هوا خنده گانست سه گانه است

دین خانه عشقت کبی خد کرانه است

گر یک جهانست نیست نشانه است

مار از خون چاه نشا و خورش نشانه است

حکمی که در نیت سوا راجح روانه است

آن بیا گل با نام که در شمع قیافت
 آه دل بیدل ز دل سوختن
 تنان حلال است که در شمع سوخته است
 بار و گران دلبر عیار مرایافت
 ای خرد که آن غمزه عمار مرایافت
 از خون من آمار براه چکیت
 دستار بود از سرستان گمبول
 از گلشن خود بر سر من یا گل قیافت
 چون که بوزان شیر بریدم بیابان
 در کام من آن است و من از ترک و یا
 این جان گران جان سگی کرد و بر
 شمس الحق تبریز چو بکشود نظر را
 زان شا که کادرا هوس طبل علمیت
 از دور به بینی تو مرا شخص زنده
 من بی من تو بودی در آیم درین
 کش جوی هم گل بود و خار بنا شد
 شمس الحق تبریز یازود و گولا
 بیاید بیاید که گلزار دیت
 بر آن شست بخندید که از بار باند
 بگوئید لها و دیگر هیچ گوئید
 غمش باش غمش باش کنش کنش
 در آید در آید بیدان خرابات
 به دست در آید درین قصر در آید
 همه دیده و جانند بر لطف و اما
 جوان خواهی و خاک و هر در در کرد

برای چه خدا است که بر روی چه خجالت
 عزتیت که گم گشته ندانم که کجالت

آورد سیاه از زنا بر پیا سیاه
 ای دوست بیایا من تو زار بگریم

باباد صبا آمد و شامی که سهارفت
 از قصه دشین سپهر که چیا رفت

بجز پنج مثنوی اخرب کفون مقصود

سرت همی تاخت بازار مرایافت
 وی خجالت که آن پاره طرار مرایافت
 اندر بی من بود با ناز مرایافت
 دستار برید که سرودت مرایافت
 آن بلبل و آن نادره نگر مرایافت
 آن تیرگر صید کسار مرایافت
 صیاد بر سر شسته جزار مرایافت
 کان ظل گران رنگ کسار مرایافت
 در بدشنی دیده دیدار مرایافت

پنهان شدم آن زگرش مخور اوید
 گفتیم که در این بوی شهر که بیاید
 بگریم خیم چیت چو زو جان بر کس
 من از کت پا خار همیکدم بیرون
 من کم شدم از خرمن آن ماه چو کبیل
 آن کس که بگریه خون دو گیرد آه
 جامی که بر دزد آن آزار من داد
 از زنده شوست و ز کفتار و نه گوشت
 بیگونی شمس الحق تبریز دیگر بار

آزار تو در بریم غلامم که کجارت
 بگریم خیم از خانه خوار مرایافت
 آن کس که در این بوی اسرار مرایافت
 پنهانیم چیت چو صبا مرایافت
 آن سرود و صد گلشن و گلزار مرایافت
 او زرد اندرین انبار مرایافت
 با صبر و قانی و بنجار مرایافت
 آن لحظه که آن یار کم آزار مرایافت
 کمان چل بر اندیشه و گفتار مرایافت
 بار و گران دلبر عیار مرایافت
 دیوانه شدم بر سر دیوانه قلمت

بجز پنج مثنوی اخرب کفون مقصود

آن شخص خیالی است و غیر عدمیت
 زیرا که دین خشک بنظر علمیت
 زان رو که دین آه گل خار است

پیش آبی عدم شو که در حدت
 این جوی کند غرق لیکر نکش کسر
 بر تیر که اگر کیش تو آید بل پیش

اما نه چنان جان که خیر غمزه غمیت
 کین آبی است بجز لطف که غمیت
 او مریم جانست در و بیج انمیت
 زیرا که جواب کرمت لا و نعمیت

بجز پنج مثنوی اخرب کفون مقصود

بیاید بیاید که دلدار رسیدت
 بران یار بگرید که از بار رسیدت
 چه جا دل عقلمت که جان نرسیدت

بیاید بیکبار بر جان جان را
 همه شهر بشورید چو آواز در افتاد
 چه زودست چه زودست چنین نیست

بخوشید سپارید که خوش تیج کسیت
 که دیوانه و گریه از زنجیر رسیدت
 مگر نامه اعمال آفاق پریدت
 خور خور و نه شاکه انگور رسیدت

بجز پنج مثنوی اخرب کفون مقصود

تسبیح ترسید بجان خرابات
 که سلطان سلاطین شده جان آبا
 همه سرور و اندر بهستان خرابات
 گنگار رو که در سلیمان خرابات

سند شاهنشاه کی بزم نهادت
 همه دست زحرابید همه دیده پریدت
 در آید در آید تسبیح ترسیدت
 ز به امر بلایی ز بهی بزم خدایت

بگوئید بگوئید برندان خرابات
 چو خورشید تابید بر ایوان خرابات
 گنگار خورشید بر سلطان خرابات
 ز بهی بزم شاه ز بهی بزم خرابات

۹۰

در شمس تبریز زهی شکرین
 آن سرده سی زلف با زلفت چه جاست
 چون بکس زش باز در آینه دید
 از بستی خود دست بستیم چو دیدیم
 ای ساسانی توئی قاضی جنابات
 چنان گشتم ز مستی و خرابی
 و گو شتم بت زندان تا رسیدیم
 درین کو که خدا شاه بیت ساقی
 به یک جام ای پیر خرابات
 بجای باد و دره خون فرون
 چو پرفروخت پوز و خبث شیر
 چو بازم کرد صید زنده گویم
 بیخشان و صفای باز ما هم
 خور ما چند گونی صبح آمد
 بجان تو که سوگند ندیدیمت
 اگر چه خضر سیراب حیات است
 بر آن کز بیم تو خاموش باشد
 فلکندم خویش تن چون سایه پست
 که بندان تا داد بزرگ است
 نقش کن هر پیشق ای زاده شوق
 یسا کامروزه ما را روز عید است
 بزم دستی بگو کامروزه شاد است
 زمین و آسمان پر شکر شد
 سببان با یک صبح که بر آید
 غاری که ششم من در ارادت

بهر شمس کفوفت مخزون

کز ناله دلم از غم سوختم چو ناله	پوشید زلف آن رخ و روزم شب
دیدم شدم از پیشش غمش گفتم چو ناله	دل گفت بجز مستی بانیست مجابی
بر چه او و روک هست که خالست	در شمس نگرا تا بنامیم بتوق را

بهر بجز مسدس مقصود

کوشنا سیم اشارات از عبادت	پدر بر غم خرم وقت کرده است
ز حال بوی و فزاد و خرافات	و که گویت کوی این تیشند
فرد زنده می راسد مکافات	ز نور شمس تبریزی عیان شد

بهر بجز مسدس مقصود

که آمد موسی جانم بیقات	شراب ما ز خون خصم باشد
ز خون ما گرفت این ملاقات	نگیرم گویند هم خون آن گوید
نگردم بچو ناغان گرد اموات	بیای ز نایع بازی شو بخت
بمسرد تر شود اندر خویش جوان	و خاکت این زمین طشت است پرین
نماند هیچ را خود نور شکافت	شما شمس تبریزیت جانان

بهر بجز مسدس مقصود

باعت آرزو مند غلیمت	سختی و ادم از تو با تو بسیار
جان را از سر و مند غلیمت	هر آنکو خود منبر را ترک گوید
فلکند پیشیت افکند غلیمت	در عصم کرد طبع داد و قدرت
سمرقند تا قند غلیمت	بر بدستی مرا از خویش بپویند
اگر چه گفت نوزد غلیمت	را با شمس تبریزی گرفتیم

بهر بجز مسدس مقصود

که رفت عشق هم آناملن پدید	چو بار را درین عالم که باشد
بهر سوخته شکر با برودید	مسکد باز از معشای آمد
جان پر موج و دریا تا پدید	زهی مجلس که ساقی بخت باشد
نداشتم که حق ما را مزید	در آن روزه و ازان چنگر شد

که برماند فرس از سویوان خرابات
 خوشید گرفتند نامم چه جاست
 بستی خود وصل بجا نام خالست
 که برودق کون ازان جن شاکست
 شراب به ده که آرد و در مراعات
 سیلیم کرد ما دور و در خرابات
 که آنجا رسم طاعات است ز لاکت
 هزاران بر تو نور منا جاست
 گو فرود که سفاقیه اوقات
 که شیران را ز صیادیت لذت
 که من از نفی شرم نی ز اشتهات
 مصفا شو ز نایع پیش مصفاست
 ز خون عاشقان ز غم شهادت
 مرا چه پسته او را و در منا جاست
 که جانم به تو در بند غلیمت
 در سه خاموشیم بند غلیمت
 ز هر تو هنر مند غلیمت
 اگر چه بند خرسند غلیمت
 که دل را با تو چه بند غلیمت
 که زین شمس نماند غلیمت
 ازین پس پیشش و شست بر زین
 چنین عیدی بصدان دید
 ز چارم سپسرخ عیدی دید
 حرفانق منید و با زیدت
 که خصل روزه در را را کلید است

پس این مددست کجاست زنجیر
مرا گشت آن فانی عشقش
بیا نسکر به بین در عین کار
به بین ای شمس تبریزی که عشقت
فرج از حد گذشت ای جان من
هر آن تقدی که زینانیت قلبت
زهی بحسد در افشان نهان
به بستی چشم یعنی وقت خوابت
تو میدانی که ما چندان نایم
تو چشم آتشین بخواه میکن
عجب که چشم ما دریای خوشت
یکی گوید که آن از عشق قسایت
همی دانیم ما که مطنج دل
همیدانیم که اندر عیش شایست
در آن بر بند چون خاص در
به نزدیک همه اول سلوک است
حیات سردی را زود و سردی
همی گفتی چه سود از وی چه است
چو گم گدم سر رشته و حالش
طبع گردن دار است هر چه شتر
خیالش دیدارم گفتش من
بگو ای یار هر از این چه شایست
و گر با این چه دمست و کلامت
دیدم دیده ما این چه پرده است
مسلمان شمس این چه شایست

که این در بستگان را دور گشت
ولی شادم که فانی شایست
که اقرارش در افکار است رسید
مرا از خویش از خویشان برید
چو از شادی آن عقلت رسید
می که ز جان جان نبود پلیدت
که درش بایزد و بوسیدت
جهان شد پر شکر از بوی جانان
بگودر پرده عشاق تو سله
کنون من ختم و با پاکشیم
زهی دریا که گوهر برای گویش
هر آن تویی که داری در درون تو
بیاید شاه جهان محذوم تبریز
روانت شاد با دای شمس تبریز

زهی بوی که اصلش ناپدیدت
بگو نورت کان تویی بعبیت
چو دانستم که ختم می کشیدت
جنید و شبلی است و باید زیدت
یقین می دان که او آنجا شنیدت
هر آن عید هر دم در پدیدت
سعادت خانه را از تو کلیدت
ز خواست آن بریفان اجوابت
خطا میکن خطای تو صوابت
بشمیری که آن یک قطره آب است
گهی ساتی و گه عین شراب است
خداوند که این عشق از بهر آب است
چو لالستان رخستان خفتاب است
که بر رخسار خویش در نقاب است
که سبز و سرخ یار از این تاب است
که شمس الدین سر جمله ملوک است
چو قلعه مرگ مانند توک است
که هزارش برید چون کاس که شایست
هر شب تا سحر مانند توک است
که خورشیدم اندر دلوک است
گهی زانو زدن گاه پیش توک است
و گر گون گشته باز این چه شایست
گر ختم عشق ز آفتاب این چه شایست
زهیستان آواز این چه شایست
یکی پنهان سه غم از این چه شایست

بسی این مددست کجاست زنجیر
مرا گشت آن فانی عشقش
بیا نسکر به بین در عین کار
به بین ای شمس تبریزی که عشقت
فرج از حد گذشت ای جان من
هر آن تقدی که زینانیت قلبت
زهی بحسد در افشان نهان
به بستی چشم یعنی وقت خوابت
تو میدانی که ما چندان نایم
تو چشم آتشین بخواه میکن
عجب که چشم ما دریای خوشت
یکی گوید که آن از عشق قسایت
همی دانیم ما که مطنج دل
همیدانیم که اندر عیش شایست
در آن بر بند چون خاص در
به نزدیک همه اول سلوک است
حیات سردی را زود و سردی
همی گفتی چه سود از وی چه است
چو گم گدم سر رشته و حالش
طبع گردن دار است هر چه شتر
خیالش دیدارم گفتش من
بگو ای یار هر از این چه شایست
و گر با این چه دمست و کلامت
دیدم دیده ما این چه پرده است
مسلمان شمس این چه شایست

بخش مسدود

ولیکن چشم مست را شایست
که ما را چشم دل به آب تو آب است
که عالم باز موج او خراب است
سیک گوید که از فضل شراب است
سراسر شهر پر بوی کباب است
که رویش آفتاب آفتاب است
که امن با میان دزد پر آب است

جهان میکن جنایت جمله طاعت است
بسی سر بار بوده چشم ساقی
گهی خوزیر و گه عیسی وقت است
می و ساقی چه باشد نیت فرحت
نمیدانیم ما که خون عاشق
همیدانیم که اندر شب یقین است
ز شمس الدین تبریزیت جمله

بخش مسدود

فساد مرگ را از حاش ملوک است
از آن جانش در آویزان بود کشت
سرم چون نپبه و گهرن چو دشت
ولیکن زید و جبران انگشت
که نکیت آن جوابم داد چو کشت

که سهم احمدی در چهره اوست
از آن بیچ بدل من همچو آوست
در دن آب چشم ناگه من
بین عالم نظر کرد آن خیالش
توریزد نادل را بخدست

بخش مسدود

که مار کشتی از نایم چه شایست
یکی پرده براند از این چه شایست
که مثلش نیست هم از این چه شایست

منم آن کند عشقی که در که بار
جهان آواز جان دادن حکایت
شرب عشق در نگم هر سه غماز

زهی بوی که اصلش ناپدیدت
بگو نورت کان تویی بعبیت
چو دانستم که ختم می کشیدت
جنید و شبلی است و باید زیدت
یقین می دان که او آنجا شنیدت
هر آن عید هر دم در پدیدت
سعادت خانه را از تو کلیدت
ز خواست آن بریفان اجوابت
خطا میکن خطای تو صوابت
بشمیری که آن یک قطره آب است
گهی ساتی و گه عین شراب است
خداوند که این عشق از بهر آب است
چو لالستان رخستان خفتاب است
که بر رخسار خویش در نقاب است
که سبز و سرخ یار از این تاب است
که شمس الدین سر جمله ملوک است
چو قلعه مرگ مانند توک است
که هزارش برید چون کاس که شایست
هر شب تا سحر مانند توک است
که خورشیدم اندر دلوک است
گهی زانو زدن گاه پیش توک است
و گر گون گشته باز این چه شایست
گر ختم عشق ز آفتاب این چه شایست
زهیستان آواز این چه شایست
یکی پنهان سه غم از این چه شایست

بسی این مددست کجاست زنجیر
مرا گشت آن فانی عشقش
بیا نسکر به بین در عین کار
به بین ای شمس تبریزی که عشقت
فرج از حد گذشت ای جان من
هر آن تقدی که زینانیت قلبت
زهی بحسد در افشان نهان
به بستی چشم یعنی وقت خوابت
تو میدانی که ما چندان نایم
تو چشم آتشین بخواه میکن
عجب که چشم ما دریای خوشت
یکی گوید که آن از عشق قسایت
همی دانیم ما که مطنج دل
همیدانیم که اندر عیش شایست
در آن بر بند چون خاص در
به نزدیک همه اول سلوک است
حیات سردی را زود و سردی
همی گفتی چه سود از وی چه است
چو گم گدم سر رشته و حالش
طبع گردن دار است هر چه شتر
خیالش دیدارم گفتش من
بگو ای یار هر از این چه شایست
و گر با این چه دمست و کلامت
دیدم دیده ما این چه پرده است
مسلمان شمس این چه شایست

ترا در لب سیرت تمام است
 بجز باروی خوبت عشقباری
 چو چشم خود با لم خود بجز تو
 بهر دم از زبان عشق بر ما
 غم و شادی ما در پیش تخت
 پس آن اشتر شادی پر شیر
 نشان شیری که آن طفل جان را
 ترا چون نفس کافر در کین است
 گذر کن از جهان کان با چون
 که آهین نرم بر آتش ز گرد
 خواند سرفل جانست ز بالا
 ز خاک بر نشان دهن که آن در
 کنی هر روز تو عیسی که فردا
 جهان را راستی جان جهان است
 اگر کافر بود در کافری است
 زبان عدل که با هم راست باشد
 در اندل گوید آنچه او را نیاشد
 گوید آرا گوید آرا که دنیا
 مرا سر زمین چون خاک گویت
 بنحک اندر کشید این مرگ با جا
 چه تحت تاج بینی بی سرو پا
 چونک عمر بیرون شد از دست
 فردا زبیده بینی کلبه را
 غلام شمس تیز ز جهان شو
 چو با یار ما امر در خفت

شرح مسدس مقصور

حرامت حرامت حرامت	همه خانی و قحان وحدت تو
کدامت که است که است	جهان بر روی تو از بهر رویش
سلامت سلامت سلامت	ز هر زوره بگفت سبب زبانی
غلامت غلامت غلامت	اگر چه بیشتر غم هست که کین
غلامت غلامت غلامت	ترا در بینی این هر دو کشته
غلامت غلامت غلامت	غمش کردم که خیرت بود بهر

شرح مسدس مقصور

در آس آسانها زمین است	تو تیغ آتشین زن بر نفس
دروائی آغیان علت چنین است	بکن این نفس را قربان آن باه
چو آن درستی این آب عین است	چو فرزین که در دروغ عشقش
بهم با تو درون آب کین است	تو در غم عمر را از چه گزاری
ترا حاصل مگر عمرت همین است	دلاد دعوی و انانی تو کم کن

شرح مسدس مقصور

ره توحید او از کس نهان است	مسلمانی که او را راستی نیست
خرد را رهنما و پاس بیان است	رسول است این زبان ز دل لیا
بود کذب این مناقق را نش است	بود انجیر و گوید با تو یارم
حجاب راه دین مخلص است	گر از اخلاص داری هیچ بگو
و در پیوسته سر بر آسمان است	نخوشش آبی باد حال خود بین
اگر درویش اگر صاحب قران است	چه داری در سر و گرتا جداری
گشته سزگون بر آستان است	ز سر بیرون کن این بودا که دانگا
وزنگش در هوا بانگ گما است	خیالست این سودی سیاه است
که بی تاج و کلاه در خاک است	کن جانا کن جانا نخوشش آبی

شرح مسدس مقصور

گویم آنچه هرگز کن گفت است	هر مستند با خدا محرابند

مراد در بیداری در دوست است
 احرامت در دست و دست است
 کثامت و کثامت و کثامت
 پیامت و پیامت و پیامت
 احرامت و احرامت و احرامت
 زبامت و زبامت و زبامت
 کلامت و کلامت و کلامت
 کجا قوده بری آنجا که دین است
 که او را روی سخت است
 که عید عشق را نوح گزین است
 که شاه عشق شاه رستین است
 که گدش گزای غم عمین است
 که پشت پیش مردا و دین است
 که حکم ربهت عالم را امان است
 دلش کافر مسلانش زبانت
 چو باشد ربهت الهامش خفانت
 بیاری هر چه دایم در میان است
 بدان کین نفس کافر سرگرفت
 که خلقی ز بر خاک اندر خفانت
 که بس سر پای بی مغز و میاست
 که این عورت چو کلکی و خفانت
 که در سر او مغز و استخوان است
 که این عمر غزیت رایگان است
 که شمس الدین تیز زبانت
 میندیش از کسی نماز خفانت

کلیات شمس تیز

خزان نخت ویدان گشت بیدار
 با در خواب کن او باش تن را
 ایای شمس عالم شاه تبریز
 چون کان گرم مارا شکارت
 بلا در نیست در عالم نهانی
 ز برغانه اگر این اختر بود
 چنین کین و الی زمان و گذار
 غار شش نشکند الا بنوم
 مده نپد و بسر خونم گهرن
 خطا در سایه شفقت صواب
 بر آس تشنگان عشق باقی
 ازین در جان من در راه تبریز
 ازیرا که جالش ماه باقیست
 ای ساقی زخمس ماه تبریز
 ز بهر عشق شمس الدین تبریز
 عدین خانه کبری ایدل گوی راست
 مرا خودی چو شب مستور داری
 تو پرده بال داری مزج داری
 صلا ای آفتاب لامکانی
 مزل بگیر و در باره زمین
 با مستم ز عشق شمس تبریز
 و گر باره دلم آتش گرفت
 و گر با این دلم خوابی بید
 دلم هر شب بهندی و خیانت
 ز ذوق زخم تیرش این دلم

نمی بینی درخت و گل شکفت
 که گوهرهای جانی جود شکفت

اگر یک روز باقی باشد از روی
 غمش کون زدی زمان و دنیا بی

منج مسدس مقصود

بهر دم هدیه ما داد هزارست
 که بریا گنج و بر میگانه مارت
 دو صد چندین ز دست شهرت

که ما را زروبان ازین سیمین
 به پیش ما خزینه سیم شمر
 غمش کون نود شمس الدین تبریز

منج مسدس مقصود

ازین شادی لال عمر است
 که چشم و لبر کین و است

تفق و ادم بهر صبحی چون
 چرا این خاک همچون پشت است

منج مسدس مقصود

ز کویت خاک صافی تر است
 همیشه چون الایع اندر شاست
 و بهراره عطای ای هتاست
 بگردان کان و گر گوشت شربت

ز خاک کوی تو با هر جان
 چرا با آید بسوی من ز تبریز
 مرا بدل بگناه باز گشتن
 کون تا خیر از بهر کباب

منج مسدس مقصود

بدون روی که خانه خاند است
 منم روز و همیشه روز رسواست
 به تیره بال مردان با چه پرو است
 که زده زده از تابش شربت
 ترا میگویند که دوست خوب است

چو بادی تو گم گم و گم سرد
 تو میر آسب که به جو حکم داری
 شمس و جوی با آب نلال است
 بجز افتد عشق او بستم
 در دیدم پرده ناموس و سانس

منج مسدس مقصود

ز با کون تا بگیرد خوش گرفت
 که خون دل به مغزش گرفت
 ز لعل یار تر آتش گرفت
 بدندان گوشه ترکش گرفت

بسوزای کل درین برق خرقم
 چو سایه گل فنا کردم ازیرا
 کجا پنهان شود زدی زدی
 بسا جانا که می پرور قالیب

زین بیست و یک شکفت
 اگر محرم شوی بتان که شکفت
 بیا بنشین بدل که غیر شکفت
 نهد چون قصد با بهام یارت
 که ما از روسیم بشیارت
 منزله از وجود غم و عارت
 ز خون صاف تا آن یار شکفت
 که در هر صبح آن خونخوار شکفت
 که چشم ساقی اسرار شکفت
 بجز عشقت همه عالم سر است
 هم آب صافی و هم جایی عوات
 از آن حضرت خورشید پناه است
 سوالت در راه با من جواب است
 که دلم در فراق او کباب است
 شده جان مطلق آن چون باب است
 برو آنجا که نه گمانه سر است
 بجز آنکه بگنج جهان که در است
 گس در دوزخ ما با دست و عقاب است
 ازین تشنگی که محراب و چلیپا است
 که جان من جان فوج بیش بر خاک است
 که جام عشق او به تبر صفا است
 که عالم ابر سوداوش گرفت
 جهان خد شید شکش گرفت
 که مال خصم بر کش گرفت
 دلی پیش حریف کش گرفت

بیان کوڑه آتش گرفت ست	ہنح مسدس مقصور		دل از عشق شمس المہرین تریز
کہ بیک رتہ از سودای عشقت	ہزاران چہرہ چشانت دل	میان جان من دریا می عشقت	دردن سینه ام سودای عشقت
ہم از پیمان ہم از پیدای عشقت	سہاں پیمان و پیداراک ویدی	ز جان ہرک بدل سودای عشقت	کہ بجز گوہر و در و صدف تیر
دعش از قادیہ اندر پای عشقت	ہزارہا عشق اندر پای عشقت	کہ در پرہ و درون عوفای عشقت	برون پرہ این نوحا از ان ست
کہ جانش ست از مہمائی عشقت	گر اورا مست مینی کردی ہنیا	ہم خودی دہم فرمای عشقت	دست کنوی و از فرسدا گذر کرد
کہ اورا عسہ عہ پناہی عشقت	ہنح مسدس مقصور		دلت ماما نغانی تنگ خاطر
گواہانست کہ بر جان ایست	کمان ابرمان و تیر مرگان	کزو بین روان باران تیرت	دو چشم آہوانش شیر گیر ست
کہ دل نجیبہ ز رفتن را ایست	دران ز خجیران می چید این جان	کہ بوی ادب از مشک و عیبر	چو زلف در ہمیش در ہم از ہم
اگر چہ سرتہ پیش او حقیر ست	بند از من من این ستر پیش	کہ ماہ ما بخوبی سبے نظیر ست	گیہان ستر و مارا تو نظیر ست
خیال شد حقیقت را وزیر ست	ہنح مسدس مقصور		خیال روی شہ را سجد میکن
پیش ردت آب اندر تباہ ست	وگر تو رشت سوی آب دای	کہ ہر سونگی کہ گرد پیش آب است	دیدن چو دل جو دولاہ عمر است
رخ خود شہید آن دم در فقاہت	اگر سایہ کند گردن داری	کہ جان او بدست آفتاب ست	چکوہ جان بر سایہ ز نور شہید
بجز کیش و گردن از کتاب ست	چو سیاب ست مدبر کف مفلج	چو سیاب از نظر در اضطراب ست	زہی خود شہید کین خود شہید پیش
ضموک عاشقان انوی ایست	اگر چہ زار گرد و تازہ رویت	وگر فرقت کشد فرقت عذاب ست	بہر سہ شب و شب عجب غاغر
ہمیشہ از سوال ست و جواب ست	نعمش کن را نگہ آفات بعیت	کہ سوی نجت خدانش را ایست	زید خندان بسو نیز خندان
جانش را تجلے بکیران ست	ہنح مسدس مقصور		رفش در صورت اعیان نیست
نہان در کسوت سما از نیست	کسی را نیست تاب ہر رویش	یکی دیگر نہان اندر نہان ست	دور و دور یکی را میتوان دید
کہ عالم جسم را دور جسم نیست	ز عرش زورہ عالی نہ بینم	رفش را میل با جام جان ست	انہن جسم عجب با کہ دور
شناسای تو دامن بی زبان ست	رحمت کے تو انم کرد تہیہ	کہ از عشق در ایشان صد نیست	از انم بہ ستلای ماہ رویان
عیان آخر چہ محتاج بیان ست	ہلا ای شمس کم گوزین ست	کنسار از ویم نہان نیست	بہر جاسے کہ ز اہل رسم ہم
شہرے روشنائی مصلحت نیست	ہنح مسدس مقصور		ز مہربان جدائی مصلحت نیست
شمار این شامی مصلحت نیست	شمارا بے شمار میخواند آن یا	پس از شاہی گدا می مصلحت نیست	چو ملک و پادشاہی دیدہ باشی
درین جہا شنائی مصلحت نیست	جہان جوی و صفا بحر و تو باہی	ازین بس بیوائی مصلحت نیست	چو خان آسملان آمد پدیدار
کہ مکر و بدغالی مصلحت نیست	بگو آن حص و آزارہ زن را	چو دو نان نان را بی مصلحت نیست	درین مصلح کہ قربان ست جانما
کہ بے پردہ جوانی مصلحت نیست	چو پایی تو نماند پر و ہندت	زبان دست و پائی مصلحت نیست	چو پاداری بر دوستی بخیان

کلیات شمس تریز

چو پریایه بسوی دام حق پر
 وفار همیشه گیر پیشتر آس
 غمش کردی و دیگر ناطقی تو
 زمین سانه دگر بار این چه بود
 جهان بگیرت ارواح مجرد
 چه میگویی اشارت بیت کاغذ
 چه اندیشه گفت آید چه گویم
 خزینه دار گوهر کبر بدو
 ز بعد وقت نوبت میاید
 نه بنی نور پند دانی تو کوری
 که صبا ننده این نقش معنی
 که یقی اسب مایقی انقباب
 ره می کاغذ ان دست هیهات
 بران بالا بود دل را که آنجا
 چو عنقا بر پر پذیرد قاف
 محاب بن که شیشه نازک
 خصوصاً پیر جان ما که شفت
 چو گل دست پوشیده شود زود
 ز بس خونها که او دار و بگردن
 غمش کردم غموشانه بمن ده
 سماع آرام جان زیر کانت
 دنی اگر نبدان خسته باشد
 کسی که جوهر خود را ندیده است
 کسانی را که در شان می قبله است
 اگر کان شکر خاهی پناه است

که از دوش ربانی مصلحت نیست
 ترا این بیوفائی مصلحت نیست
 ترا این مادمانی مصلحت نیست

هاست قاف قریب ای برادر
 نمیدانی تو خود را ای برادر
 غمش باش و فغانی بجز حق شو

بجز مصلحت مضمون

زمین آسمان پر پای و هیهات
 نه گفتند فکره کان چه بود
 که خانه کنده در سواهی گویند
 که آب جوی و چمن جا شسته است

بیای عشق این از چه خست
 نیاید در نظر آن سرکاب تو
 ز رسیدنی بحسب دل رود باز
 بگشتی عالم را شمس تیز

بجز مصلحت مضمون

سینه نادیده چون از سپید است
 چو بادی رقص های شاخ است
 که هر آنکه کشاننده مرید است

قرین صد هزاران نقش معنی
 مشغول میدار دشنام دلدار
 را با کن گفت به از گفت یابی

بجز مصلحت مضمون

سر تیر ز مل لپت هیهات
 که که پیشش که لبت هیهات
 هزاران دست و پا خسته هیهات
 که خوش مغزت و شایسته هیهات
 بدشتی رو که ز دست هیهات
 خود را طوق شکست هیهات

هر آن که گشت بی خویش اندر یون
 بد آن پیرا جاسه دستان
 مرا گوئی که صبر هسته تران
 ازان باغ و ریاض سبزه نماند
 می در کش تمام دلربایه
 شکسته ای که دارد طره او

بجز مصلحت مضمون

کسی داند که او را جانجان است
 اگر بیدار گردد در میان است
 کسی کان ماه از شپش نهان است
 سماع این جهان تا زمان است
 در انگشت شکر خود را بگاز است

کسی خوابد که او بیدار گردد
 سماع آنجا کین کاخا عرو است
 چنین کس را سماع دود چنان است
 خود را حلقه کاخا عرو است
 به بین گردیده دوری که هر جا

هزار حسنه های مصلحت نیست
 چنین نادان چیرانی مصلحت نیست
 با نزاری خدائی مصلحت نیست
 دگر بار این چه شور و گفتگو نیست
 اشارت کن خرابات از چه سو نیست
 که در فکر آنچه آید چار تو نیست
 که دل سبزه و فکر تنها چو نیست
 نه بخشیدی کسی را این چه نیست
 بنیز کوری اندر سینه دید نیست
 نشان تعریف سلطان و صیانت نیست
 که صبر رخ روزه روز نیست
 یقین هر حادثی را خود پدید نیست
 که عقل کل ازان سنت هیهات
 ز خویش و اقربا رشت هیهات
 که اینجا پیر یا بست هیهات
 به جای صبر و است هیهات
 همه عالم چو گل و سنت هیهات
 که بس زیبا و جنت هیهات
 بهای مشک شکست هیهات
 که دل را گفت سپت هیهات
 که در خسته میان پستان است
 نه در ماتم که آن جانی غناست
 سماع از هر دو مسل و نانت
 همیکو ند و کبسه در نیست
 جمال شمس ز خیر جان است

سبک بر چه چه جای اشک است که مرد تشنه را با این چه کار است در آن ساعت هزار اندر هزار است که ملک عشق ملک پادشاه است که اینک پنج روزی در گذار است اگر جان تو از روی کاغذ است که اغلب با صدایش زخم تیر است بهر حسین ذالهام مصیبت کشید الزرع راطع و فیر است که در توبه پذیری بی نظیر است که آواز بخرد بر جا اسیر است زکات آنجا نیاید که امیر است نهان گردد که هر دو بچو قیر است طبیعت او می عددی که کثیر است رفیق راه بی پایان گذار است که نه کفر است و نه ایمان گذار است میان نهنگان سلطان گذار است که سرکش کسیت سرگردان گذار است طلب کن درین خاموشان گذار است شرون خواسته خود از سنگ است سرت را کس نکند به خبر بگت رها کن صورت نقش و پنگت توان خوکی که پذیرد فرنگت برای بنده خود بطنیا گفت همه شب روی است ما در گفت	نخج مسدس مقصور اگر مردی بر جانها که یار است که جان عشق را اندیشه عار است که جان تو غلات زود افکار است که آب امروز تیغ آبدار است خمش کردم خموشی غمگسار است مگر باشد که او ما را سحر است چو مرد جنگ با ملک طبل شنید برین شمشیر ملک عشق نشان منه دل بر جان جان ای برادر فدا کن جان شمس الدین خیر	سایع از بهر جان بیقرار است مشین اینجا تو با اندیشه خویش که پدانه نه اندیشه ز آتش شنیدی طبل برکش ز شمشیر حسین که بلای آب بگذار سام الدین صلاح الدین صالح صدای که ز کمان آید نیر است موش را نگر در آب آمار تو هر چه داری نی جویش بود مشو فوسید از طلسمی که کوری شکست باش و خاکی باش اینجا غزیری نبشت آنکس را که خوار است ازیرا منظر تیر است خدش بود فوسه ز تری تا تیر است خط طبیعت در جوی دریا ن گذار است اگر عقلت پس دریا نگی پیر است پراز در دست بحر لایزاله یکی جزو جهان خود بی منزلت بت موزون به بیخانه بسی حبت اگر جو آبدانته زرنگت سیاهی جانیت از محسوس گشتی اگر دیا در افق تیر است منافق چو گویم با تو ای نفس زور شنیدی هم سر با طفت و کفایت چو گویم من کلمات تو اینجا
بهر حسین ذالهام مصیبت کشید الزرع راطع و فیر است که در توبه پذیری بی نظیر است که آواز بخرد بر جا اسیر است زکات آنجا نیاید که امیر است نهان گردد که هر دو بچو قیر است طبیعت او می عددی که کثیر است رفیق راه بی پایان گذار است که نه کفر است و نه ایمان گذار است میان نهنگان سلطان گذار است که سرکش کسیت سرگردان گذار است طلب کن درین خاموشان گذار است شرون خواسته خود از سنگ است سرت را کس نکند به خبر بگت رها کن صورت نقش و پنگت توان خوکی که پذیرد فرنگت برای بنده خود بطنیا گفت همه شب روی است ما در گفت	نخج مسدس مقصور کاش در دیدن خصای هر چه تیر است طلبها گوش گیری و بشیر است که دیبا س کرم توبه پذیر است که میجوید کرم هر چه فقیر است بزرگی بخش آنرا که حقیر است ازین دو ضد را ضد خود طیر است چو گرد و خشک نهان بن تیر است پس لایب صورت بت صر است چنان کن که طلبها پیش گردد گناهت را کند تسبیح طافا کرم و دهن پراز کند و آورد که هستی نیستی جوید همیشه توبه بخت سیاهی که نویسی خمش کن گریه شرحش مشی است	طبیعت در جوی دریا ن گذار است اگر عقلت پس دریا نگی پیر است پراز در دست بحر لایزاله یکی جزو جهان خود بی منزلت بت موزون به بیخانه بسی حبت اگر جو آبدانته زرنگت سیاهی جانیت از محسوس گشتی اگر دیا در افق تیر است منافق چو گویم با تو ای نفس زور شنیدی هم سر با طفت و کفایت چو گویم من کلمات تو اینجا
بهر حسین ذالهام مصیبت کشید الزرع راطع و فیر است که در توبه پذیری بی نظیر است که آواز بخرد بر جا اسیر است زکات آنجا نیاید که امیر است نهان گردد که هر دو بچو قیر است طبیعت او می عددی که کثیر است رفیق راه بی پایان گذار است که نه کفر است و نه ایمان گذار است میان نهنگان سلطان گذار است که سرکش کسیت سرگردان گذار است طلب کن درین خاموشان گذار است شرون خواسته خود از سنگ است سرت را کس نکند به خبر بگت رها کن صورت نقش و پنگت توان خوکی که پذیرد فرنگت برای بنده خود بطنیا گفت همه شب روی است ما در گفت	نخج مسدس مقصور چنان عالم افزور بخشند فلامان است اشیا را تبا با خرد عاجز شد اندر فکر عاجز چو تبسکه کرده این گفت و گور توان ماری سنگ تو در نیست مرا گوئی که از حسنی نظر کن بهای شمس تیری چو قد است	طبیعت در جوی دریا ن گذار است اگر عقلت پس دریا نگی پیر است پراز در دست بحر لایزاله یکی جزو جهان خود بی منزلت بت موزون به بیخانه بسی حبت اگر جو آبدانته زرنگت سیاهی جانیت از محسوس گشتی اگر دیا در افق تیر است منافق چو گویم با تو ای نفس زور شنیدی هم سر با طفت و کفایت چو گویم من کلمات تو اینجا
بهر حسین ذالهام مصیبت کشید الزرع راطع و فیر است که در توبه پذیری بی نظیر است که آواز بخرد بر جا اسیر است زکات آنجا نیاید که امیر است نهان گردد که هر دو بچو قیر است طبیعت او می عددی که کثیر است رفیق راه بی پایان گذار است که نه کفر است و نه ایمان گذار است میان نهنگان سلطان گذار است که سرکش کسیت سرگردان گذار است طلب کن درین خاموشان گذار است شرون خواسته خود از سنگ است سرت را کس نکند به خبر بگت رها کن صورت نقش و پنگت توان خوکی که پذیرد فرنگت برای بنده خود بطنیا گفت همه شب روی است ما در گفت	نخج مسدس مقصور توان ماری سنگ تو در نیست مرا گوئی که از حسنی نظر کن بهای شمس تیری چو قد است توان ماری سنگ تو در نیست مرا گوئی که از حسنی نظر کن بهای شمس تیری چو قد است	طبیعت در جوی دریا ن گذار است اگر عقلت پس دریا نگی پیر است پراز در دست بحر لایزاله یکی جزو جهان خود بی منزلت بت موزون به بیخانه بسی حبت اگر جو آبدانته زرنگت سیاهی جانیت از محسوس گشتی اگر دیا در افق تیر است منافق چو گویم با تو ای نفس زور شنیدی هم سر با طفت و کفایت چو گویم من کلمات تو اینجا